

Evaluering af censorordningen

Status 2013

Evaluering af censorordningen

Status 2013

2013

Evaluering af censorordningen

© 2013 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-722-9

Indhold

1	Resume	6
2	Indledning	9
2.1.1	Censorformandskabets opgaver	9
2.1.2	Censorerens opgaver	10
2.2	Evalueringsens baggrund og formål	10
2.3	Evalueringsdesign	10
2.4	Rapportens opbygning	11
3	Fordeling af censorer til eksamen	12
3.1	Censorformandskabets fordeling af censorer efter samråd med universitetet/universiteterne	12
3.2	Fordeling af censorer 'efter samråd' i praksis	13
3.3	Hvem laver oplæg til fordeling af censorer til censuropgaver?	14
3.4	Hvem foretager den endelige fordeling af censorer til censuropgaver?	17
3.5	Sammenfatning og perspektivering til 2005-undersøgelsen	18
4	Anvendelsen af censorer	20
4.1	Hvilke hensyn vægtes i fordelingen af censorer til prøverne?	20
4.2	Anvendes alle censorer?	23
4.3	Hvor udbredt er gensidig censur?	24
4.4	Hvordan sikrer censorkorpserne de lovgivningsmæssige kriterier?	26
4.5	Sammenfatning og perspektivering	26
5	Dialogen mellem censorer og censorformandskab	28
5.1	Bekendtgørelsen	28
5.2	Indberetninger fra censorerne	29
5.3	Censormøder	31
5.3.1	Censormøder efter korpsstørrelse	32
5.3.2	Censormøder fordelt på hovedområder	32
5.4	Kontaktmøder	34
5.5	Den løbende dialog mellem censorer og censorformandskab	35
5.6	Sammenfatning og sammenligning med 2005-undersøgelsen	36
6	Dialogen mellem censorformandskab og universitetet/ universiteterne	38
6.1	Bekendtgørelsen	38
6.2	Typer af dialog	39
6.3	Den årlige beretning	39
6.3.2	Universiteternes opfølgning	40
6.4	Høring ved studieordningsændringer og om uddannelsernes kvalitet og hensigtsmæssighed	41
6.5	Den løbende dialog	42
6.6	Holdninger til dialogen	42
6.7	Sammenfatning og sammenligning med 2005-undersøgelsen	43

7	Universiteternes information til censorer og administrative støtte til censorformandskaberne	44
7.1	Bekendtgørelsen	44
7.2	Universiteternes information til censorerne	45
7.3	Universiteternes administrative støtte til censorformandskaberne	45
7.4	Sammenfatning og perspektivering	47

Appendiks

Appendiks A:	Projektbeskrivelse	48
Appendiks B:	Metodeappendiks	51

1 Resume

Den danske censorordning har til formål at sikre en uafhængig og ekstern censur og er som sådan en hjørnesten i det danske uddannelsessystem. Formålet med og kravene til censorordningen for universitetsuddannelserne er fastlagt i bekendtgørelse nr. 666 af 24. juni 2012 om eksamen og censur ved universitetsuddannelser (eksamensbekendtgørelsen). Bekendtgørelsen fastlægger overordnet, at censorordningen udover at sikre den enkelte eksamenssituation for den enkelte studerende også skal bidrage til at kvalitetssikre prøve- og eksamenssystemet. Efter indførelsen af akkrediteringssystemet i 2007 har censorordningens kvalitetssikringsrolle ændret sig fra generelt at skulle medvirke til kvalitetssikring af uddannelserne til at have fokus på kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet.

Tidligere evalueringer har konkluderet, at censorordningen overordnet fungerede efter intentionerne, men at censorordningen som helhed dog ikke havde opnået den uafhængighed i forhold til universiteterne, som var en væsentlig intention i bekendtgørelsen. Denne evaluering har fulgt op på de tidligere evalueringer og undersøgt, om der er sket en forbedring af praksis.

Evalueringen viser, at censorkorpsene overordnet set lever op til bekendtgørelsens intentioner om at sikre uafhængig og ekstern censur, men at der også er korps, hvor praksis ikke lever op til bekendtgørelsens intentioner. Hvad angår kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet, opfylder censorformænd og censorer deres rolle, idet de via løbende dialog, indberetninger og årsberetninger samt høringer bidrager med input til at udvikle prøve- og eksamenssystemet.

Fordeling af censorer sker overordnet efter hensigten

Evalueringen viser, at fordelingen af censorer til prøverne overordnet set sker i samråd mellem censorformandskab og universiteterne. De primære fordelingsmodeller synes således at være, at det enten er universitetet/universiteterne, der laver oplæg, og censorformandskabet, der endeligt fordeler censorerne, eller at det er censorformandskabet, der laver oplæg, og universitetet, der endeligt fordeler censorerne. Det er begge modeller, hvor censorformandskabet i fordelingsprocessen varetager den bekendtgørelsesfastsatte forpligtelse til at sikre principperne om regelmæssighed og rotation i anvendelse af censorer. Ydermere viser evalueringens spørgeskemaundersøgelse, at over halvdelen af censorformændene vægter hensynet til regelmæssig anvendelse og rotation i fordelingen af censorer højest ud af ni hensyn i fordelingsprocessen.

Samtidig viser evalueringen dog, at der er korps, som har en mere problematisk fortolkning af bekendtgørelsen, idet 16 % af censorformændene og 23 % af studielederne svarer, at censorformandskaberne ikke høres i forbindelse med fordelingen af censorer, og at fordelingen derfor overlades til universitetet alene. Siden 2005-undersøgelsen synes der ikke at være sket en forbedring af praksis set på tværs af hovedområderne.

På TEK- og SUND-området må der dog siges at være sket en positiv udvikling. Hvor undersøgelsen fra 2005 konkluderede, at studieledere og censorformænd på både NAT, SUND og TEK primært vægtede hensyn til faglighed og eksaminators ønsker højest i fordelingsprocessen, peger den aktuelle evaluering på, at TEK- og SUND-områderne i dag sammen med HUM/TEO og SAMF overordnet vægter de øvrige bekendtgørelsesfastsatte kriterier lige så højt som det faglige.

Den positive udvikling er dog ikke slået igennem på NAT-området. Denne evaluering viser, at den problematiske fortolkning af bekendtgørelsen, som medfører, at man ikke hører censorformandskabet i fordelingsprocessen, særligt forekommer på NAT-området, sådan som det også var til-

fældet i 2005-undersøgelsen. Der synes således på dette område at være behov for forbedring i forhold til at opfylde bekendtgørelsens bestemmelser i praksis.

Svært at anvende alle censorer

Evalueringen viser, at det kan være svært at få anvendt samtlige censorer i praksis – særligt for store korps. Anvendelsesgraden afhænger således både af det faglige match mellem censor og opgaver, censorernes tilgængelighed, og af om der er opgaver nok i forhold til censorkorpsets størrelse. I nogle korps er det således en udfordring, at censorerne anvendes for hyppigt, og i andre, at det kan være svært at få anvendt alle.

Evalueringen peger på, at størstedelen af censorerne ikke har indgået i gensidig censur, hvor eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden. Men undersøgelsen viser, at gensidig censur forekommer, idet 20 % af censorerne bekræfter, at de har indgået i gensidig censur. Det forekommer særligt på NAT-området. Den manglende kvalitetssikring af anvendelsen af censorer i fordelingsprocessen fra censorformandskabernes side i nogle korps på NAT-området synes således at have konsekvenser for den konkrete anvendelse af censorer i praksis.

Evalueringen peger dog samtidig på, at der er sket en positiv udvikling i censorformandskabernes mulighed for at udfylde deres kvalitetssikrende rolle i fordelingsprocessen og sikre anvendelsen af alle censorer. Hvor 2005-undersøgelsen pegede på, at censorformændene manglede it-systemer, der kunne understøtte dem i deres opgave, viser denne evaluering, at størstedelen af censorkorpserne har udviklet administrative systemer, der kan hjælpe med at tilgodese de bekendtgørelsesfastsatte kriterier i fordelingsprocessen og lette en ellers ressourcetung opgave i formandskabene.

Dialogen mellem censorer og censorformandskab sker via flere kanaler

I spørgeskemaundersøgelsen svarer 81 % af censorformændene, at de modtager censorindberetninger. Censorformændenes vurdering af, hvor stor en andel af indberetningerne, der peger på problematiske forhold, er nogenlunde den samme som i 2005. Samlet set er der kun få indberetninger om problematiske forhold, men dette dækker muligvis over, at censorerne ikke altid indberetter problematiske forhold, men håndterer dem på stedet. Evalueringsens interviewdel peger således på, at der ofte sker en hurtig opfølgning i forhold til den konkrete eksamenssituation.

Evalueringen viser, at 43 % af korpserne har afholdt de bekendtgørelsesfastsatte censormøder siden 2009. Det er et ringere resultat end i 2005-undersøgelsen, hvor 53 % inden for de fire foregående år havde afholdt censormøder hvert andet år eller oftere. Samme billede viser sig i forhold til kontaktmøder mellem universiteterne og censorerne, hvor spørgeskemaundersøgelserne blandt både censorformænd og studieledere peger på, at en betydelig andel af censorformandskabene ikke afholder kontaktmøder hvert andet år, som det ellers er foreskrevet i bekendtgørelsen. Der synes dog at være potentiale for at afholde både censormøder og kontaktmøder, idet størstedelen af de få censorer, som deltager i de møder, der afholdes, i høj grad oplever dem som relevante.

Den dialog, som censorerne og censorformandskabet har, og som ligger udover indberetninger og censormøder, foregår i dag hyppigere end tidligere. Der anvendes de samme former for kommunikationsveje, fx telefon og hjemmeside, men der er i dag en større andel af korpserne, der benytter sig af anden kontakt end indberetninger og censormøder.

Tilfredshed med dialog mellem censorformandskaber og universiteterne

Evalueringen viser, at censorformandskaberne og universiteterne overordnet set lever op til bekendtgørelsens fastsatte krav om dialog imellem de to parter, og at dialogen foregår via både formelle og uformelle kanaler. Størstedelen af censorformandskaberne indsender de lovpligtige årsberetninger – således svarer 69 % af censorformændene, at de indsender den årlige beretning, hvilket er stort set det samme billede, som undersøgelsen i 2005 gav. Også i forhold til høringsmulighed er censorformændene overvejende positive, idet 90 % af censorformændene svarer, at de i indeværende beskikkelsesperiode er blevet hørt af universiteterne vedrørende ændringer i studieordningen, som berører prøve- og eksamenssystemet, og at de oplever at have indfly-

delse på ændringer inden for prøve- og eksamenssystemet i studieordningen. Sammenlignet med undersøgelsen i 2005 ser billedet i dag bedre ud.

Tilfredshed med universiteternes administrative støtte og informationsniveau

Endelig viser evalueringen, at der generelt er tilfredshed blandt både censorer og censorformænd med den information og den administrative bistand, universiteterne giver. Evalueringen viser således, at størstedelen af censorerne oplever at få den fornødne information fra universiteterne forud for censoropgaven, hvilket er i overensstemmelse med bekendtgørelsen, og hvilket skal være med til at sikre, at censorerne er tilstrækkelig klædt på både til den enkelte eksamen og til at kunne bidrage til udvikling af prøve- og eksamenssystemet. Hvad angår universiteternes administrative bistand, viser evalueringen, at censorformændene generelt er tilfredse med den administrative og praktiske bistand, de får fra universiteterne, idet 86 % af censorformændene mener, at den bistand, de får, er tilstrækkelig.

2 Indledning

Den danske censorordning med uafhængige eksterne censorer, der medvirker ved eksaminer og prøver, er unik sammenlignet med andre lande. Censorerne skal sikre en retfærdig bedømmelse af de studerende og medvirke til at sikre prøve- og eksamenssystemets kvalitet.

På universitetsområdet er den nuværende eksamensbekendtgørelse nr. 666 af 24. juni 2012 er en videreførelse af eksamensbekendtgørelsen fra 2010. Her blev bekendtgørelsen justeret som opfølgning på rapporten "Censorinstitutionen under forandring" fra februar 2008, som blev udarbejdet af en ekstern arbejdsgruppe nedsat af den tidligere Universitets- og Bygningsstyrelse, som sekretariatsbetjente arbejdsgruppen. Arbejdsgruppen kom med en række anbefalinger, som medførte en væsentlig ændring af censorordningens kvalitetssikringsrolle.

Med oprettelsen af Akkrediteringsinstitutionen og akkrediteringssystemet samt nedsættelse af aftagerpaneler bortfaldt en del af censorordningens opgaver. Den væsentligste ændring fra 2010 indbefatter, at censorernes opgave vedrørende rådgivning og løbende dialog om uddannelsens kvalitet og hensigtsmæssighed i forhold til arbejdsmarkedet nu ikke længere er censorordningens opgave, idet den varetages af ACE Denmark og af aftagerpanelerne. Censorernes kvalitetssikringsopgave skal derimod i højere grad fokuseres på "mikroniveau", dvs. prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet mv., jf. eksamensbekendtgørelsens § 50, stk. 2. Hvilket også betyder, at censorerne også skal inddrages i forbindelse med udarbejdelse af studieordninger om de forhold, der vedrører prøve- og eksamenssystemet, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 1 (Bekendtgørelse nr. 814 af 29. juni 2010 om bachelor- og kandidatuddannelser ved universiteterne).

2.1.1 Censorformandskabets opgaver

Af eksamensbekendtgørelsen fra 2012 fremgår det, at censorformandskabet efter samråd med universitetet/universiteterne fordele opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset. Censorformandskabet skal fordele censoropgaverne, sådan at censorerne jævnlige og mindst hvert andet år tildeles censoropgaver. Ligesom censorerne så vidt muligt tildeles censoropgaver ved mere end et universitet i beskikkelsesperioden, hvis korpset dækker flere universiteter (2012, § 50, stk. 1).

Censorformandskabet skal desuden som led i kvalitetssikringen af uddannelsernes prøve- og eksamenssystem:

- Indstille censorer til beskikkelse
- Rådgive universiteterne om prøvernes form og indhold
- Afgive en årlig beretning til universiteterne på baggrund af censorernes indberetninger
- Besvare høringer om studieordninger og væsentlige ændringer i uddannelsernes studieordninger, der vedrører prøve- og eksamenssystemet
- Være til rådighed for universitetet, herunder aftagerpaneler, ved udvikling af nye prøveformer. (2012, § 50, stk. 2).

Endelig skal censorformandskabet medvirke til en løbende dialog om udviklingen af kvaliteten i universitetet/universiteternes prøve- og eksamenssystem, herunder eksamensopgavernes kvalitet. Dette gøres ved mindst hvert andet år at afholde censormøder med censorerne i censorkorpset og kontaktmøder mellem universiteterne, herunder aftagerpaneler, og censorerne (BEK nr. 666 af 24. juni 2012, § 50, stk. 3).

2.1.2 Censorernes opgaver

I forhold til censorernes opgaver fremgår det af eksamensbekendtgørelsen 2012, at det er censorernes ansvar at påse:

- at kravene til indholdet af uddannelsens prøver er i overensstemmelse med de mål og øvrige krav, som er fastsat for uddannelsen, herunder i uddannelsesbekendtgørelse og i studieordning
- at prøverne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler
- at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling, at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne for karaktergivning i karakterbekendtgørelsen, herunder regler fastsat herom i uddannelsens studieordning, og øvrige regler for uddannelsen. (2012, § 58).

Endvidere skal censorerne:

- virke som censor ved uddannelsens/det centrale fags eksterne prøver
- rådgive om prøvesystemet, herunder dets form og indhold, og om det fungerer efter sit formål og i overensstemmelse med uddannelsens/det centrale fags og undervisningens mål
- ved eksamensterminens afslutning afgive en beretning om eksamensforløbet til universitetet og formandskabet
- medvirke ved behandling af klager og anker over prøver. (2012, § 59).

Udover at afgive en indberetning om eksamensforløbet har censorerne ansvar for at indberette til universitetet med kopi til censorformandskabet, hvis det konstateres, at forholdene, der er omtalt i § 58, ikke er opfyldt, eller hvis censor har en formodning om, at der er væsentlige problemer eller mangler i universitetets varetagelse af en uddannelse. (2012, § 59, stk. 2). Derudover skal censorerne deltage i de nedenfor nævnte møder med formandskabet og universiteterne.

Censorerne har således et ansvar for både at kvalitetssikre den enkelte eksamenssituation og at bidrage til en overordnet kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet – den såkaldte kvalitetssikring på mikroniveau.

2.2 Evalueringens baggrund og formål

For at undersøge, om eksamensbekendtgørelsens bestemmelser anvendes i praksis, har Styrelsen for Universiteter og Internationalisering (UI) bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre en evaluering af censorordningen på universitetsområdet. Evalueringens resultater fremgår af denne rapport.

Evalueringens overordnede formål har været at:

- vurdere, om fordelingen og anvendelsen af censorer sikrer, at censorordningen reelt har en uafhængig og landsdækkende funktion
- vurdere, om censorordningen bidrager til at kvalitetssikre prøve- og eksamenssystemet.

Evalueringen har omfattet de censorkorps, som har tilknytning til de forskningsbaserede bachelor-, kandidat- og masteruddannelser, der er omfattet af universitetsloven, ved landets otte universiteter.

Evalueringen skal på de ovennævnte punkter give grundlag for at følge op på konklusioner i de tidligere undersøgelser, *“Censorinstitutionen – 2005”*, udarbejdet af EVA i 2005, og *“Censorinstitution under forandring”*, udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Videnskabsministeriet, Universitets- og Bygningsstyrelsen i 2008. Undersøgelsen omfatter ikke opgørelser af ressourceforbrug og beskikkelse af censorer.

2.3 Evalueringsdesign

Evalueringsdesignet udspringer af projektbeskrivelsen (appendiks A), og evalueringens resultater baserer sig på følgende datakilder:

- Deskstudy af det retlige grundlag samt tidligere rapporter på området

- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige censorformænd
- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige studieledere
- En stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse blandt censorerne
- Kvalitative telefoninterviews blandt udvalgte censorformænd – der repræsenterer de fem forskellige hovedområder samt forskellige korpsstørrelser.

Som led i forberedelsen af evalueringens undersøgelser har EVA gennemført et dokumentstudie af det retlige grundlag, EVA's evaluering fra 2005, arbejdsgrupperapporten fra 2008 samt relevant materiale indhentet fra universiteterne. De tre landsdækkende spørgeskemaundersøgelser blandt censorformænd, studieledere og censorer har fokuseret på at belyse de to centrale evalueringsspørgsmål, og de kvalitative interviews har uddybet og belyst begrundelser for spørgeskemabesvareelserne.

For mere uddybende beskrivelse af evalueringens metode og datakilder se venligst appendiks B. Samtlige resultater fra evalueringens spørgeskemaundersøgelser kan ses i tabelrapporten, som er vedlagt som bilag 1.

Evalueringen er blevet gennemført i foråret 2013 af et projektteam bestående af projektleder, specialkonsulent Tine Holm, evalueringskonsulent Kirstine Marie Fabricius, metodekonsulent Jonathan Hermansen og metodemedarbejder Maria Havgry. Projektejer er områdechef Tue Vinther-Jørgensen.

2.4 Rapportens opbygning

Rapporten indeholder foruden resumeet og dette indledende kapitel fem kapitler.

Evalueringens første centrale spørgsmål, om fordelingen og anvendelsen af censorer i praksis har en uafhængig og landsdækkende funktion, belyses i kapitel 3-4. For at undersøge dette stiller kapitel 3 skarpt på fortolkningen af bekendtgørelsens bestemmelse om, at fordelingen af censorer skal ske i samråd mellem universitet og censorformandskab – hvor censorformandskabet har en særlig rolle i at kvalitetssikre fordelingen af censorer. Kapitel 4 sætter derefter fokus på fordelingshensyn og anvendelsen af censorer i praksis.

Evalueringens andet centrale spørgsmål, nemlig om censorordningen bidrager til at kvalitetssikre prøve- og eksamenssystemet, belyses i kapitel 5-6. For at belyse dette sætter kapitel 5 fokus på dialogen mellem censor og censorformandskab – herunder indberetningerne som kvalitetsredskab. Kapitel 6 belyser dialogen mellem censorformandskab og universitet om kvalitetssikring, og om censorformændene oplever, at der sker en opfølgning fra universiteternes side.

Endelig belyser kapitel 7, hvorvidt universiteterne varetager opgaven med at yde administrativ bistand til censorformandskabet og give information til censorer.

Rapporten indeholder derudover to appendikser: projektbeskrivelsen i appendiks A og en beskrivelse af evalueringens metode og datakilder i appendiks B. Som bilag 1 er vedlagt en tabelrapport med samtlige resultater for evalueringens spørgeskemaundersøgelser.

3 Fordeling af censorer til eksamen

Det er fastlagt klart i bestemmelserne, at censorformandskabet efter samråd med universitetet/universiteterne skal fordele censuropgaverne til censorerne i korpset. Der lægges i denne proces vægt på censorformandskabets kvalitetssikrende rolle, hvor det skal sikre, at der udover det faglige hensyn også sikres en fordeling af censuropgaverne, sådan at den enkelte censor jævnligt anvendes og på alle de universiteter, som korpset dækker. Hvilket skal sikre, at censorerne har et reelt sammenligningsgrundlag for vurderingen af den enkelte eksamen, sådan at de studerende kan få en ensartet, retfærdig vurdering af deres præstationer.

Dette kapitel viser, at fordelingen af censuropgaver til censorerne overordnet sker i samarbejde mellem censorformandskab og universiteter. Enten ved at censorformandskabet laver oplæg til universitetet, og universitetet herefter fordeler censorerne endeligt, eller ved at universitetet laver oplæg til censorformandskabet, og det herefter fordeler censorerne endeligt. Samtidig viser evalueringen dog, at der er korps, hvor censorformandskabet ikke høres – hvilket er problematisk i forhold til intentionerne i bekendtgørelsen.

Kapitlet indleder med bekendtgørelsens krav til fordeling af opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset. Derefter ser vi i afsnit 3.2 overordnet på, hvilke modeller der er for at fordele efter samråd – hvem laver oplæg til fordeling, og hvem foretager den endelige fordeling? For derefter i afsnit 3.3 og 3.4 at se nærmere på udbredelsen af disse modeller. Analyserne i kapitlet baserer sig på spørgeskemaundersøgelserne blandt censorformænd og studieledere samt kvalitative interviews blandt censorformændene.

3.1 Censorformandskabets fordeling af censorer efter samråd med universitetet/universiteterne

Eksamensbekendtgørelsen rummer følgende bestemmelser om fordeling af opgaverne til censur blandt censorer i censorkorpset:

“§ 50: Censorformandskabet fordeler efter samråd med universitetet eller universiteterne opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset¹”

“... Censorformandskabet fordeler censoropgaverne, sådan at censorerne jævnligt og mindst hvert andet år tildeles censoropgaver. Hvor censorkorpset dækker flere universiteter, skal censorerne så vidt muligt tildeles censoropgaver ved mere end et universitet i beskikkelsesperioden, jf. § 56, stk. 3. Ved fordelingen tages der hensyn til eventuelle særlige forudsætninger med hensyn til censors fagkyndighed i forbindelse med de enkelte prøver.”

§ 51: “... Det skal i videst muligt omfang undgås, at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden (gensidig censur).”

Som det fremgår af ovenstående boks, står der i bekendtgørelse nr. 666 af 24. juni 2012: “... at censorformandskabet efter samråd med universitetet skal fordele opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset”. Hvordan bekendtgørelsens ordlyd ‘efter samråd’ skal fortolkes, uddyber Universitets- og Bygningsstyrelsen i brev af 1. juni 2011 til censorformanden i psykologi. Det fremgår af brevet, at styrelsen finder det svært at definere faste rammer for, hvorledes ‘efter

¹ Jf. dog § 56, stk. 4: Censorformandskabet kan i særlige tilfælde beskikke censorer til enkeltstående censuropgaver.

samråd' skal tolkes, da styrelsen tillader en vis fleksibilitet, afhængigt af hvilken praksis det enkelte korps og universitet finder mest hensigtsmæssig i forhold til den præcise opgavefordeling. Men samtidig understreger styrelsen, at det er censorformandskabets opgave at sikre, at der er tale om ekstern censur, og at det i den sammenhæng er afgørende, " ... at universitetet ikke underminerer censorformandskabets uafhængighed af universitetet, og censorformandskabet har ansvaret for, at censuropgaver bliver fordelt på korrekt vis blandt censorerne." Det er således afgørende, at censorformandskabet er involveret i fordelingsprocessen og sikrer, at der tages hensyn til bekendtgørelsens bestemmelser om censorernes anvendelsesgrad i fordelingen.

3.2 Fordeling af censorer 'efter samråd' i praksis

Bekendtgørelsen formulerer som beskrevet i indledningen til dette kapitel, at censorformandskabet skal fordele censorer til censuropgaver efter samråd med universitetet. Dette sker i praksis i flere trin med et første trin i processen, hvor der udarbejdes et oplæg med forslag til fordeling af censorer til eksaminer, efterfulgt af et trin to, hvor der sker en endelig fordeling af censorer til de pågældende eksaminer. Der kan i praksis være forskel på, om det er censorformandskab eller universiteterne, der tager sig af første eller andet trin i processen.

Af EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt censorformænd og studieledere samt kvalitative interviews med censorformænd fremgår der primært to hovedmodeller for, hvordan fordelingsprocessen sker 'efter samråd' mellem censorformandskab og universiteter:

- **Model A:** I denne model er det censorformandskabet (eller censorsekretariatet), der i første trin laver oplæg til fordeling af censuropgaver, og universitetet er ansvarlig for trin to i processen, hvor den endelige praktiske fordeling sker. Første trin i processen med at lave oplæg med forslag til censorer sker i denne model, enten ved at censorformandskabet udarbejder en bruttoliste med grupper af censorer, der skal bruges til censuropgaverne, eller ved at censorformandskabet laver et oplæg med forslag til hver enkelt censor til censuropgaver. Forinden har censorformandskabet fået en liste med en oversigt over de enkelte censuropgaver eller specialer fra universitetet og kan herefter matche censorer med censuropgaver. Censorformandskabet laver så forslag til fordeling af censorer på baggrund af hensyn til faglighed, regelmæssig anvendelse, rotation og undgåelse af gensidig censur.
- **Model B:** I denne model er det universitetet (ved eksamensleder eller eksaminator), der varetager trin et i processen med at udvælge censorer fra korpset og lave oplæg. Herefter – i trin to – er det censorformandskabet, der foretager den endelige fastlæggelse af fordeling af censuropgaver. For at kunne udarbejde oplæg med forslag til censorer har flere censorkorps en censordatabase, hvor eksamensleder eller eksaminator kan finde de censorer, der fagligt set matcher censuropgaven. Censorformandskabet forholder sig til oplægget og kvalitetssikrer i forhold til de lovgivningsmæssige hensyn og laver den endelige fordeling med eventuelle ændringer.

Derudover ses der yderligere to modeller for fordelingsprocessen, men hvor det er enten censorformandskab eller universitet, der varetager alle trin i processen, uden at den anden part er involveret.

- **Model C:** I denne model tager universitetet sig af både trin et og trin to i processen. Universitetet (ved eksamensleder eller eksaminator) udvælger censorer fra korpset, fx på baggrund af en censordatabase, og tager sig af den endelige fordeling af censuropgaver uden yderligere samråd med censorformandskabet. Censorformandskabet ser ikke den endelige fordeling, før eksamenerne er afholdt.
- **Model D:** I denne model er det censorformandskabet, der tager sig af begge trin i fordelingsprocessen. På baggrund af en liste over censuropgaver fordele censorformandskab eller censorsekretariat censorerne og fastlægger også den endelige fordeling af censorer uden samråd med universitetet.

Hvor de to første modeller (A og B) således afspejler et samspil mellem censorformandskab og universitet i fordelingsprocessen, repræsenterer de sidste to modeller (C og D) en mere ensidig proces.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd og studieledere har EVA spurgt om fortolkningen af fordelingsprocessen ved at stille spørgsmål om de to trin i processen adskilt. Først er der spurgt: "Hvordan blev arbejdet med fordelingen af de enkelte eksamensopgaver organiseret i 2012?" (Tabel 1 og 2). For derefter at spørge censorformænd og studieledere: "Hvem foretager den endelige fordeling af censuropgaver?", hvilket vi ser nærmere på i afsnit 3.4.

De fire ovenstående modeller, A-D, for fordelingsprocessen kan ikke genfindes direkte i de efterfølgende tabeller som samlede modeller, idet de er en kombination af de to spørgeskemaundersøgelsesspørgsmål. Af nedenstående tabel 1 og 2 i afsnit 3.3, hvor der spørges om organisering af arbejdet med at fordele eksamensopgaver blandt censorer, kan vi således se, hvor mange censorformænd og studieledere der sætter kryds ved fx hvem, der laver oplæg til hvem. Vi kan få en indikation på, hvor udbredt det er, at der reelt er en samarbejdsproces om fordelingen, og på, hvem der laver oplæg til hvem, via spørgeskemabesvarelsene.

3.3 Hvem laver oplæg til fordeling af censorer til censuropgaver?

Overordnet viser censorformandssvar og studieledersvar på spørgsmålet om, hvordan fordelingsprocessen er organiseret, at størstedelen af censorformændene (84 %) og studielederne (70 %) oplever, at fordelingen sker ud fra samarbejdsmodeller, hvor det er enten universitetet eller censorformandskabet, der udarbejder et forslag til den anden part.

Af tabel 1 ses det, at størstedelen af censorformændene og studielederne har sat kryds ved, at det er enten 1) censorformandskabet, der udarbejder oplæg til den enkelte eksamensleder, 2) censorformandskabet, der udpeger gruppe, hvorefter universitetet fordeler, 3) universitetet, der udarbejder oplæg til formandskabet, eller 4) den enkelte eksamensleder/eksaminator, der kommer med forslag til censorformandskabet. Svarkategori 1-2 svarer således til trin 1 i model A, og svarkategori 3-4 svarer til trin 1 i model B. Der er således en lidt større andel af censorformænd, der har sat kryds ved en samarbejdsmodel, hvilket skal ses i lyset af, at censorformændene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvor studieledere kun har kunnet sætte et kryds. Forskellen beror på tilbagemeldinger fra pilotundersøgelsen, hvilket dog betyder, at sammenligninger på tværs af de to grupper ikke kan foretages uden forbehold. Ser vi på fordelingen af, hvem der laver oplæg til hvem, så synes den primære organiseringsmodel at være, at det er enten universitetet eller den enkelte eksamensleder, der udarbejder oplæg til censorformandskabet – hvilket svarer til første trin i model B i afsnit 3.2.

Tabel 1

Hvordan blev arbejdet med fordelingen af censuropgaver i de enkelte eksamensperioder organiseret i 2012? (Censorformænd)

	HUM/ TEO (n = 35)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 7)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hovedom- råder (n = 75)
Censorformandskabet udarbejder oplæg til den enkelte eksamensleder	14 %	0 %	0 %	0 %	14 %	8 %
Censorformandskabet udpeger gruppen af censorer, der skal bruges, hvorefter universitetet fordeler dem på de enkelte eksaminer	17 %	12 %	0 %	33 %	0 %	15 %
Universitetet udarbejder oplæg til formandskabet	20 %	53 %	57 %	11 %	57 %	33 %

fortsættes næste side ...

...fortsat fra forrige side

	HUM/ TEO (n = 35)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 7)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hovedom- råder (n = 75)
Den enkelte eksamensleder kommer med forslag til censorformandskabet	29 %	12 %	71 %	33 %	14 %	28 %
Censorformandskabet høres ikke	3 %	24 %	57 %	22 %	14 %	16 %
Censorformandskabet udpeger censorerne	63 %	53 %	14 %	44 %	0 %	48 %
Andet	3 %	0 %	14 %	0 %	14 %	4 %
Total	149 %	154 %	213 %	143 %	113 %	152 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål, hvorfor den totale svarprocent summerer op til mere end 100 %.

Note: Censorformændene havde, i modsætning til studielederne, mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål.

61 % af censorformændene benytter svarkategorierne svarende til første trin i model B. 22 % af censorformændene angiver svar, der relaterer sig til første trin i model A. Dvs. at det forekommer mindre hyppigt, at det er censorformandskabet, der enten udarbejder et oplæg med forslag til hver enkelt censor til censuropgaver eller udpeger en gruppe censorer.

Udbredelsen af modellen, hvor det er censorformandskabet, der laver oplæg, er dog ikke entydig i censorformandsundersøgelsen, idet 48 % af censorformændene har sat kryds ved svarkategorien "Censorformandskabet udpeger censorerne". Denne kategori kan i princippet vedrøre to forskellige processer, idet dette kan dække både over at udarbejde forslag til fordeling og over at foretage den endelige udpegning i form af endelig fordeling. Der er dog kun 5 ud af de 36 respondenter i denne kategori, som udelukkende har sat kryds i denne kategori, hvilket tyder på, at censorformænd har forstået svarkategorien som den endelige fordeling. Endelig svarer 16 %, at censorformandskabet ikke høres, svarende til model C.

Tabel 2

Hvordan blev arbejdet med fordelingen af censuropgaver til de enkelte eksamensperioder hovedsageligt organiseret i 2012? (Studieledere)

	HUM/ TEO (N = 30)	SAMF (N = 33)	NAT (N = 20)	SUND (N = 19)	TEK (N = 20)	Alle hovedom- råder (N = 122)
Censorformandskabet udarbejder oplæg til universitetet	27 %	15 %	0 %	5 %	0 %	12 %
Censorformandskabet udpeger gruppen af censorer, der skal bruges, hvorefter universitetet fordeler dem på de enkelte prøver	23 %	12 %	0 %	11 %	0 %	11 %
Universitetet udarbejder oplæg til formandskabet	27 %	33 %	20 %	21 %	0 %	22 %
De enkelte undervisere (eksaminatorer) kommer med forslag til censorformandskabet	17 %	18 %	15 %	47 %	35 %	25 %
Censorformandskabet høres ikke	0 %	18 %	55 %	5 %	45 %	22 %
Andet	7 %	3 %	10 %	11 %	20 %	9 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Note: Studielederne havde, i modsætning til censorformændene, ikke mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål.

47 % af studielederne svarer, at det enten er universitetet eller den enkelte eksamensleder, der udarbejder oplæg til censorformandskabet – hvilket svarer til første trin i model B. Første trin i model A angives af 23 % af studielederne. Samtidig er det dog problematisk, at 22 % af studielederne svarer, at censorformandskabet ikke høres, hvilket indikerer, at der her er tale om en fordelingsproces, hvor censorformandskabet ikke inddrages og dermed ikke varetager en kvalitets-sikring i forhold til de lovgivningsmæssige kriterier. Det er den model, der er beskrevet som model C i afsnit 3.2.

Når vi undersøger censorformændenes og studieledernes svar på spørgsmålet om organisering fordelt på hovedområder, ses det, at der er store variationer i praksis imellem hovedområderne.

Hvor hovedparten af svarene fra HUM/TEO-området indikerer, at fordelingsprocessen i høj grad sker i samarbejde – og at model C, hvor censorformandskabet ikke høres, næsten ikke er forekommende, er billedet lidt mere sammensat på de andre områder – og særligt på NAT-området. Det er således en mere problematisk fortolkning af bekendtgørelsens 'samråd', når 4 ud af 7 af de naturvidenskabelige censorformænd, samt henholdsvis 4 ud af 17 censorformænd på SAMF og 2 ud af 9 censorformænd på SUND, sætter kryds ved svarkategorien "*Censorformandskabet høres ikke*" (se tabel 1). Det skal dog bemærkes, at antallet af besvarelser fordelt på hovedområder er meget lille, hvorfor forskellene bør tolkes med en vis forsigtighed.

I studielederundersøgelsen – tabel 2 – angiver 11 ud af 20 studieledere fra NAT-området, at censorformandskabet ikke høres. Men i studielederundersøgelsen fordeler svarene sig anderledes end i censorformandskabsundersøgelsen på de andre hovedområder. Således synes denne praksis også at være udbredt på TEK-området, idet 9 ud af 20 af studieledere svarer, at censorformændene ikke høres. Til gengæld er praksissen øjensynligt mindre forekommende på SAMF og SUND (henholdsvis 6 ud af 33 af studielederne og 1 ud af 19 af studielederne har sat kryds ved dette svar).

En mulig forklaring på den forskellige fordeling for censorformands- og studieledersvar er, at der ikke er direkte match mellem de fag, hvor studieledere har svaret, og de censorkorps, hvor der er modtaget svar fra censorformandskaberne. I EVA's 2005-undersøgelse var der samme forskelle imellem censorformandsvar og studieledersvar. Her pegede undersøgelsen på, at en forklaring på forskellen også kan være, at censorformændene tilsyneladende oplever, at der er mere samarbejde om fordelingsprocessen, end studielederne gør.

Af de kvalitative interviews med censorformændene var der på NAT- og TEK-området eksempler på censorkorps, hvor fordelingen sker i samarbejde mellem universitetet og censorformandskabet, og censorformandskabet kvalitetssikrede i forhold til de lovgivningsmæssige kriterier. Men af interviewene fremgik der også eksempler på, at censorformandskabet overlader fordelingen af censorer til universitetet, og hvor den enkelte eksaminator selv går ind i censordatabasen og udvælger censorer til de pågældende censuropgaver, uden at censorformandskabet inddrages. Begrundelsen for den manglende kvalitetssikring fra censorformandskabets side er her, at det faglige hensyn vægter højere end andre hensyn, og at censorformanden har tillid til, at universitetet selv bedst kan vurdere, hvem der er fagligt bedst egnet til opgaven. Censorformanden i det ene af korpserne blev dog inddraget, hvis eksaminator direkte opsøgte censorformanden, hvilket skete, i tilfælde af at de ikke selv kunne finde en fagligt egnet kandidat i databasen.

3.4 Hvem foretager den endelige fordeling af censorer til censuropgaver?

For at kunne vurdere, om fordelingen sker i henhold til bekendtgørelsens bestemmelser, er det som tidligere nævnt nødvendigt at se samlet på trin 1 og trin 2 i fordelingsprocessen. Vi har derfor i spørgeskemaundersøgelsen også spurgt om den endelige fordelingsproces.

Tabel 3

Hvem foretager den endelige fordeling af censuropgaver? (Censorformænd)

	HUM/TEO (n = 35)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 7)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hovedområder (n = 75)
Censorformandskabet	51 %	35 %	43 %	56 %	0 %	43 %
Universiteterne	6 %	6 %	14 %	22 %	14 %	9 %
Universiteterne og censorformand sammen	34 %	35 %	43 %	0 %	57 %	33 %
Censorsekretariat	6 %	0 %	0 %	11 %	0 %	4 %
Censorformandskab og -sekretariat	29 %	12 %	0 %	0 %	14 %	17 %
Censorsekretariat og universitetets ledelse	0 %	0 %	0 %	0 %	14 %	1 %
Universitet og censorformandskab	11 %	24 %	14 %	11 %	43 %	17 %
Universitet og eksaminator	6 %	18 %	71 %	22 %	14 %	17 %
Andre	0 %	0 %	14 %	0 %	0 %	1 %
Total	143 %	130 %	199 %	122 %	156 %	142 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål, hvorfor den totale svarprocent summerer op til mere end 100 %.

Note: Censorformændene havde, i modsætning til studielederne, mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål.

Ifølge censorformandsundersøgelsen er det overordnede billede på tværs af hovedområder, at den endelige fordeling varetages af censorformandskabet selv eller i samarbejde med universitetet.

Det fremgår af tabel 3, at 64 % af censorformændene samlet set svarer, at det er enten "censorformandskabet", "censorformandskab og -sekretariat" eller "censorsekretariat", der foretager den endelige fordeling. 51 % af censorformændene svarer, at de gør det i fællesskab med universiteterne, ved at det er enten "universiteterne og censorformand sammen", "universitet og censorformandskab" eller "censorsekretariat og universitetets ledelse", og ca. 26 % af censorformændene svarer samlet set, at det er enten "universitetet" eller "universitet og eksaminator" i fællesskab, der foretager den endelige fordeling.

Umiddelbart synes dette overordnede resultat fra censorformandsundersøgelsen på tværs af hovedområderne positivt sammenholdt med undersøgelsen af organisering af fordelingsprocessen, idet en stor andel af censorformændene enten alene eller i samarbejde med universiteterne er inde over den endelige fordeling efter oplæg til fordeling af censorerne.

Tabel 4
Hvem foretager den endelige fordeling af censuropgaver? (Studieledere)

	HUM/ TEO (N = 30)	SAMF (N = 34)	NAT (N = 20)	SUND (N = 19)	TEK (N = 19)	Alle hovedområder (N = 122)
Censorformandskabet	33 %	12 %	5 %	32 %	0 %	17 %
Universitetet	7 %	15 %	0 %	5 %	5 %	7 %
Universitet og censorformand sammen	27 %	32 %	0 %	11 %	5 %	18 %
Universitetet høres ikke	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Censorekretariatet	10 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %
Censorformandskab og -sekretariat	13 %	0 %	0 %	0 %	5 %	4 %
Censorekretariat og universitetets ledelse	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Universitet og censorformandskabet	3 %	9 %	10 %	0 %	0 %	5 %
Universitet og eksaminator	3 %	29 %	25 %	26 %	11 %	19 %
Eksaminator	3 %	3 %	60 %	26 %	68 %	26 %
Andre	0 %	0 %	0 %	0 %	5 %	1 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Note: Studielederne havde, i modsætning til censorformændene, ikke mulighed for at afgive flere svar på dette spørgsmål.

Samlet set svarer 23 % af studielederne, at det er enten "universitetet og censorformandskabet" eller "universitet og censorformand sammen", der foretager den endelige fordeling. 24 % studielederne angiver, at det er enten "censorformandskab", "censorekretariatet" eller "censorformandskab og -sekretariat", der laver den endelige fordeling. 52 % af studielederne svarer, at det er enten "universitet", "eksaminator" eller "universitetet og eksaminator" i fællesskab, der endeligt fordeler.

En forklaring på, at studielederne i højere grad end censorformændene oplever, at det er universitetet, der foretager den endelige fordeling, kan være, at der i spørgeskemaundersøgelsens spørgsmål om, hvem der foretager den endelige fordeling, ikke er skelnet mellem beslutning om endelig fordeling af censorer og den rent praktiske fordeling af censorer. Hvor studielederne i højere grad kan have tænkt på den rent praktiske opgave med at rekruttere og kontakte de enkelte censorer til de enkelte censuropgaver, og der derfor reelt er tale om et trin 3 i fordelingsprocessen – at universitetet praktisk fordeler, efter at censorformandskabet har sikret og besluttet den endelige fordeling.

3.5 Sammenfatning og perspektivering til 2005-undersøgelsen

Evalueringen viser, at fordelingen af censorer til prøverne overordnet set sker efter intentionerne i bekendtgørelsen, idet spørgeskemaundersøgelsen blandt studieledere og censorformænd viser, at fordelingsprocessen overordnet sker i samarbejde. Den primære organiseringsmodel synes således at være, at det er universitetet/universiteterne, der laver oplæg, og censorformandskabet, der endeligt fordeler. Den anden samarbejdsmodel, hvor det er censorformandskabet, der laver oplæg, og universitetet, der endeligt fordeler, er mindre hyppig. Det væsentlige i forhold til bekendtgørelsen er dog, at censorformandskabet i forhold til fordelingsprocessen kan varetage sin forpligtelse med at sikre principperne om regelmæssighed og rotation i anvendelse af censorer.

Samtidig viser evalueringen dog, at der er korps, som har en mere problematisk fortolkning af bekendtgørelsen, idet 16 % af censorformændene og 22 % af studielederne svarer, at censorformandskaberne ikke høres. Hvilket vil sige, at fordelingen af censorer overlades til universitetet alene. Sammenlignet med resultaterne fra evalueringen i 2005 synes der således ikke at være sket en forbedring i forhold til praksis set på tværs af hovedområderne. Til sammenligning svarede 6 % af censorformændene og 26 % af studielederne i 2005-undersøgelsen, at censorformandskabet ikke blev hørt i processen.

Evalueringen viser, at denne problematiske fortolkning af bekendtgørelsen særligt forekommer på det naturvidenskabelige og tekniske område, hvor 4 ud af 7 af censorformændene på NAT-området og 11 ud af 22 af studielederne på NAT-området samt 9 ud af 20 studieledere på TEK-området svarer, at censorformandskabet ikke høres. Praxis på det naturvidenskabelige og tekniske område synes således ikke at være blevet forbedret væsentligt siden undersøgelsen i 2005, som tegnede samme billede – hvor 33 % af NAT-/SUND-studielederne og 50 % af TEK-studielederne svarede, at censorformandskabet ikke blev hørt. Da det ifølge bekendtgørelsen er censorformandskabets opgave at sikre, at der i den endelige fordeling af censorer til de enkelte eksaminer tages hensyn til kriterier om rotation og anvendeshyppighed, er det således et problem, hvis censorformændene i nogle korps overlader fordelingsprocessen helt til universiteterne.

4 Anvendelsen af censorer

I det foregående kapitel så vi, at processen med at fordele censorerne for størstedelen af censor-korpsene i praksis sker som et samarbejde mellem universitet og censorformandskab, og at censorformandskaberne for de fleste censorkorps' vedkommende er inde over enten trin 1 eller trin 2 i fordelingsprocessen. Men at der også forekommer korps, hvor censorformandskabet ikke høres i fordelingsprocessen, og hvor det udelukkende er universitetet/universiteterne, der varetager fordelingen af censorer.

Dette kapitel viser, at censorformandskaberne overordnet vægter det faglige hensyn samt hensynet til regelmæssig brug og rotation af censorer højt i fordelingsprocessen, hvilket er i overensstemmelse med deres bekendtgørelsesmæssige opgave. Undersøgelsen viser samtidig, at der også er korps, hvor praksis ikke lever op til bestemmelserne. Hvad angår den konkrete anvendelse af censorer, viser undersøgelsen, at det kan være en udfordring for særligt store korps at sikre, at alle censorer bliver anvendt, men at korpsene siden 2005 har fået etableret administrative systemer, der kan lette denne for censorformandskaberne ressourcemæssigt tunge opgave.

I afsnit 4.1 belyser vi, hvilke hensyn henholdsvis censorformænd og studieledere vægter højest i fordelingsprocessen, for derefter i afsnit 4.2 og 4.3 at se på kriteriernes anvendelse i praksis. Det vil sige, i hvor høj grad alle censorer er blevet anvendt, og om gensidig censur forekommer. Til sidst belyses det i afsnit 4.4, om censorformandskaberne har etableret understøttende administrative systemer. Analysen bygger på spørgeskemaundersøgelserne blandt studieledere, censorformænd og censorer samt kvalitative interviews blandt censorformændene.

4.1 Hvilke hensyn vægtes i fordelingen af censorer til prøverne?

Som det fremgår af bekendtgørelsen, er det censorformandskabets opgave at sikre, at censorerne censurerer jævnlige, og at de har en landsdækkende funktion – det vil sige, at der er rotation i forhold til de uddannelser som censorkorpset omfatter. Rotationen skal sikre, at censorerne har et reelt sammenligningsgrundlag for vurderingen af den enkelte prøve, sådan at de studerende kan få en ensartet, retfærdig behandling og en pålidelig bedømmelse af deres eksamenspræstation.

Dette afsnit ser på, hvilke hensyn henholdsvis censorformænd og studieledere vægter højt i fordelingsprocessen, idet vi i spørgeskemaundersøgelsen blandt studieledere og censorformænd samt i interviews med censorformænd har stillet dette centrale spørgsmål.

Studielederne og censorformændene er blevet bedt om at angive, hvor højt de vægter henholdsvis otte og ni forskellige hensyn i fordelingen af censoropgaver. De otte/ni hensyn er:

- 1 rotation af censorer
- 2 at arbejdsbyrden pr. semester er nogenlunde ens for alle censorer
- 3 censors faglige indsigt
- 4 geografi (at censor bor tæt på universitetet)
- 5 censors præferencer i forhold til censoropgaver
- 6 undervisereksaminators ønske til censor
- 7 censors tilgængelighed
- 8 at alle censorer bruges regelmæssigt
- 9 universitetets ønsker (forekom kun i spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd)

Først ser vi på, hvilke hensyn censorformændene vægter, for derefter at sammenligne med studieledernes svar. Nedenstående tabel 5 viser, hvor stor en andel af censorformændene der vægter de listede hensyn som et af de fire vigtigste i fordelingen af censoropgaver.

Tabel 5
Andel af censorformænd, der har angivet følgende hensyn som et af de fire vigtigste i fordelingen af censoropgaver (censorformænd)

	HUM/TEO (n = 36)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 8)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hoveddom- råder (n = 77)
Hensynet til censors faglige indsigt	92 %	94 %	100 %	100 %	100 %	95 %
Hensynet til, at alle censorer bruges regelmæssigt	64 %	59 %	25 %	78 %	57 %	60 %
Hensynet til rotation af censorer	61 %	53 %	25 %	89 %	43 %	57 %
Hensyn til undervisers/eksaminators ønske til censor	42 %	29 %	88 %	22 %	43 %	42 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at prioritere, hvor højt de vægter ni forskellige hensyn i fordelingen af censoropgaver (se tabelrapporten for en oversigt over prioriteringen af alle hensyn). I ovenstående tabel vises, hvor stor en andel af censorformændene der vægter de listede hensyn som et af de fire vigtigste i fordelingen af censoropgaver.

Som det ses af tabel 5, har størstedelen af censorformændene placeret hensynet til censors faglige indsigt i top fire over hensyn i fordelingen af censoropgaver (95 %), over halvdelen af censorformændene vægter hensynet til, at alle censorer bruges regelmæssigt (60 %), og det samme gælder hensynet til rotation af censorer (57 %). Hensynet til undervisers/eksaminators ønsker har under halvdelen placeret i top fire (42 %).

Der tegner sig således et klart billede af, at flest censorformænd vægter hensynet til censors faglige indsigt højt, men også, at de bekendtgørelsesfastsatte hensyn om regelmæssig anvendelse af censorer samt rotation af censorer vægtes højest af et flertal af censorformændene. Hvilket tyder på, at formændene er bevidste om at vægte de lovgivningsmæssige hensyn i fordelingsprocessen.

Billedet af censorformandskabernes kvalitetssikrende rolle afspejlede sig også i de kvalitative interviews med censorformændene. Her fremgik det, at de censorformænd, som var involveret i enten trin 1 eller trin 2 i fordelingsprocessen, så det som deres særlige opgave at sikre, at de lovgivningsmæssige hensyn om hyppig anvendelse og rotation blandt censorer blev ligestillet med de faglige hensyn – hvis muligt.

Derudover fremgik det også af de kvalitative interview, at censorformændene ser en særlig rolle i også at sikre censorfagligheden – og gøre deres censorer opmærksom på, at censorfaglighed skal ses i et bredere perspektiv. En censorformand uddyber, at censorfaglighed omfatter både censors habilitet og censors faglige kvalifikationer, og at de er klædt på til opgaven i forhold til at være opdateret med hensyn til bekendtgørelser, studieordning mv. Et andet perspektiv blandt censorformændene i forhold til censorfaglighed var at se censors faglighed i sammenhæng med eksaminators kvalifikationer, hvor målet er at få det bedste bedømmerpar. Dette kræver dog, at censorformandskaberne har en reel viden om censorernes kvalifikationer. Her er det ifølge en af censorformændene afgørende, at censorer er kritiske overfor egen faglighed og ikke bare giver tilsgavn om alt. Det er således vigtigt, at censor selv er opmærksom på sin habilitet og sine kvalifikationer – og eksempelvis gør opmærksom på en svaghed indenfor et bestemt fagligt område, så censorformandskabet kan sikre, at denne kompetence til gengæld er til stede hos eksaminator.

Som det fremgår af kapitel 3, sker fordelingen i samarbejde mellem censorformandskab og universitet, og det er derfor en proces, hvor de forskellige hensyn kan vægtes forskelligt af henholdsvis censorformandskab og universitet. I undersøgelsen af, hvilke hensyn der vægtes i fordelingsprocessen, har vi derfor stillet studielederne samme spørgsmål som censorformændene om,

hvilke hensyn de vægter højest i fordelingsprocessen (tilsvarende hensyn som i censorformandsundersøgelsen, dog er "hensynet til universitetets/universiteternes ønsker" ikke indgået som svarkategori af indlysende grunde). Nedenstående tabel 6 viser studieledernes svar.

Tabel 6
Andel af studieledere, der har angivet følgende hensyn som et af de fire vigtigste i fordelingen af censoropgaver (studieledere)

	HUM/TEO (N = 30)	SAMF (N = 34)	NAT (N = 20)	SUND (N = 17)	TEK (N = 20)	Alle hovedom- råder (N = 121)
Hensynet til censors faglige indsigt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hensynet til, at alle censorer bruges regelmæssigt	43 %	38 %	25 %	35 %	10 %	32 %
Hensynet til rotation af censorer	60 %	56 %	10 %	41 %	5 %	39 %
Hensyn til undervisers/eksaminators ønske til censor	30 %	59 %	90 %	77 %	90 %	65 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at prioritere, hvor højt de vægter otte forskellige hensyn i fordelingen af censoropgaver (se tabelrapporten for en oversigt over prioriteringen af alle hensyn). I ovenstående tabel vises, hvor stor en andel af studielederne der vægter de listede hensyn som et af de fire vigtigste i fordelingen af censoropgaver.

Det ses af tabel 6, at også flest studieledere vægter censors faglige indsigt højest, hvilket ikke er overraskende i forhold til universiteternes overordnede opgave med at skulle sikre et højt fagligt niveau hos de studerende. Af tabel 6 ses, at samtlige studieledere har dette blandt deres fire vigtigste hensyn. Men flere studieledere end censorformænd vægter hensynet til undervisers/eksaminators ønsker højt, hvilket heller ikke er så overraskende. Således viser tabel 6, at over halvdelen (65 %) har dette blandt deres fire vigtigste hensyn. I den samlede tabelrapport er det muligt at se tabellerne i deres fulde længde, der indeholder samtlige prioriteringer. Heraf fremgår det, at censorernes tilgængelighed og censors præferencer herefter er de hensyn, flest studieledere har i deres top fire. Først derefter kommer bekendtgørelsesmæssige hensyn som rotation af censorer og regelmæssig anvendelse af censorer.

Dette afspejler de forskellige interesser godt, som censorformandskab og studieledere har i fordelingsprocessen, og den naturlige arbejdsdeling imellem de to parter. De er fælles om at prioritere censors faglige indsigt højt, men det er desuden i universitetets interesse at tilgodese eksaminators ønske. Ligesom universitetet også har den rent praktiske opgave med at kontakte og rekruttere censorer og derfor vægter hensynet til tilgængelighed højt. Hvorimod hensyn til de principper, som censorformændene via lovgivning skal sikre, prioriteres højt af censorformændene.

Hvis vi ser på, hvilke hensyn der vægtes i fordelingsprocessen fordelt på de enkelte hovedområder, tegner der sig samme tendens som i foregående kapitels analyse af fordelingsprocessen. I hensynet til vægtning af kriterierne ser billedet markant anderledes ud på NAT-området end på de andre hovedområder. Således viser spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene (tabel 5), at flere naturvidenskabelige censorformænd vægter hensynet til censors faglige indsigt og undervisers/eksaminators ønsker højt (henholdsvis 8 ud af 8 studieledere og 7 ud af 8 studieledere), og at kun 2 ud af 8 af de naturvidenskabelige censorformænd har hensynet til, at alle censorer bruges regelmæssigt, og rotation af censorer blandt deres fire vigtigste kriterier i forbindelse med fordelingen. Hvilket er til forskel fra fx SUND-, SAMF-, HUM/TEO- og TEK-området, hvor størstedelen af censorformændene vægter disse kriterier højt. Som det også fremgår af tabellen, indgår der relativt få besvarelser, når man skelner mellem hovedområderne, hvorfor man bør være forsigtig med at drage konklusioner på baggrund af disse tal alene.

Af interviewene med de naturvidenskabelige censorformænd fremgik det også som et perspektiv, at de faglige hensyn og hensynet til universitetets ønsker vægtes højere end regelmæssig anvendelse og rotation. En censorformand begrundede dette med, at hensynet til fagligheden måtte vægtes højere, og at de har stor tillid til, at universitetet vælger de censorer, der er bedst. Der sy-

nes således at være en særlig kvalitetsudfordring i forhold til censorformandskabets rolle i fordelingen af censorer hos nogle korps på NAT-området.

4.2 Anvendes alle censorer?

I det ovenstående afsnit så vi, at et flertal af censorformændene vægter principperne om regelmæssig anvendelse af censorer og rotation blandt censorer højt i fordelingen af censorer. Men fra den tidligere evaluering af censorordningen fra 2005 ved vi, at det kan være en udfordring for korpserne at anvende alle censorer jævnlige.

Derfor ser vi i det følgende nærmere på, om censorkorpserne formår at anvende alle deres censorer, og vi har spurgt censorformændene om anvendelsen af censorer i praksis.

Nedenstående tabel 7 viser fordelt på korpsstørrelsen censorformændenes svar på spørgsmålet: *"Er alle censorer blevet anvendt inden for beskikkelsesperioden?"*.

Tabel 7
Er alle censorer blevet anvendt inden for beskikkelsesperioden? (Censorformænd)

	Små korps (n = 15)	Mellemstore korps (n = 20)	Store korps (n = 13)	De største korps (n = 24)	Alle korps (n = 72)
Ja	60 %	55 %	31 %	8 %	36 %
Nej	33 %	30 %	69 %	71 %	51 %
Ved ikke	7 %	15 %	0 %	21 %	13 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Årsagen til, at der indgår 72 og ikke 77 besvarelser, er, at der er fem censorformænd, der ikke har angivet antallet af medlemmer i censorkorpset, som derfor ikke kan kategoriseres efter korpsstørrelse.

Tabel 7 viser, at godt halvdelen af censorformændene svarer "nej" til, om alle censorer er blevet anvendt indenfor beskikkelsesperioden. Samtidig tegner resultaterne i tabel 7 også et ret klart billede af, at det særligt er de store og de største korps, der har svært ved at anvende alle censorerne, hvorimod en stor andel af de små og mellemstore anvender alle deres censorer. Således svarer 17 ud af 24 censorformænd for de største og 9 ud af 13 af censorformændene for de mellemstore korps nej på spørgsmålet: *"Er alle censorer blevet anvendt inden for beskikkelsesperioden?"*.

Omvendt svarer 9 ud af 15 af censorformændene for de små korps og 11 ud af 20 af censorformændene for de mellemstore korps ja til, at alle censorer er anvendt. At tallet ikke er højere for særligt de små korps, kan skyldes formuleringen *"er alle censorer blevet anvendt inden for beskikkelsesperioden"*, idet det kan være vanskeligt at anvende samtlige censorer i et korps. Det skal bemærkes, at der inden for undergrupperne er relativt få besvarelser.

De kvalitative interviews med censorformændene tegner samme billede – og illustrerer spændvidden i anvendelsesudfordringerne afhængigt af korpsstørrelse. For eksempel fremgår det af et interview med en censorformand fra et af de små korps, at censorformandskabet har anvendt næsten samtlige censorer på nær én, som sagde nej til alle opgaver, censorformanden tilbød. Udfordringen for små korps kan således være at sikre tilstrækkeligt med egnede censorer.

Interview med censorformænd for de store og største korps viser udfordringerne i den anden ende af spektret. En censorformand peger på, at det særligt kan være svært at anvende alle censorer, fordi de er et tværvideenskabeligt korps, og det kan være svært ved beskikkelsen at forudse det faglige eksamensbehov på uddannelserne. En anden censorformand peger på, at der i vedkommendes fag er mange specialegrene, hvilket kræver en specialviden, som ikke alle aftagercensorerne har.

Der er dog også store korps, der oplever, at de ikke har udfordringer med at få anvendt alle censorer, da antallet af eksaminer tilsvarende er meget stort – men at udfordringen mere består i at

sikre, at det ikke er de samme censorer, der altid bliver valgt af universitetet i fordelingsprocessen. En formand peger på, at der inden for dennes korps er mange aftagere, som har interesse i at få mange opgaver, hvilket betyder, at der kan være den udfordring, at der er en vis andel af censorerne, der bliver brugt meget af universiteterne, og hvor censorer også i for høj grad siger ja til for mange opgaver. Dette korps er ved at udvikle et IT-system og har i den proces indarbejdet et hensyn, hvor bestemmelsen om, at censorer maksimalt bliver brugt 125 censortimer pr. semester (cirkulære nr. 12407 af 17. januar 2011 om timelønnet undervisning samt cirkulære om censorvederlag) vil blive implementeret, sådan at disse censorer ryger bagerst i køen, og ikke-anvendte censorer kommer forrest i køen.

Det er dog ikke kun i forhold til korpsstørrelse, at der er forskelle i anvendelsesgrad, men også imellem hovedområderne. Dette ses af nedenstående tabel 8.

Tabel 8
Er alle censorer blevet anvendt inden for beskikkelsesperioden? (Censorformænd)

	HUM/TEO (n = 36)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 8)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hovedområder (n = 77)
Ja	50 %	53 %	13 %	11 %	0 %	38 %
Nej	39 %	29 %	75 %	67 %	100 %	49 %
Ved ikke	11 %	18 %	13 %	22 %	0 %	13 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Således svarer 18 ud af 36 censorformænd fra HUM/TEO samt 9 ud af 17 censorformænd fra SAMF "ja" til, at alle censorer anvendes. Hvorimod størstedelen af censorformændene fra NAT, SUND og TEK svarer nej til, at alle censorer er blevet anvendt. Spørgsmålet om anvendelsen af alle censorer kan derfor kun delvist forklares i forhold til korpsstørrelse. Fx er de fleste korps på TEK enten store eller blandt de største, hvilket kan forklare, hvorfor det er svært for disse korps at anvende alle censorer. Ligesom der på HUM/TEO er særligt mange af de små korps, som ifølge det kvalitative materiale har lettere ved at anvende samtlige censorer.

Derimod er korpsstørrelserne på NAT og SUND mindre entydigt store eller små. En forklaring kan være, at der er en del tværvidevidenskabelige korps på fx SUND-området, hvor det er sværere at forudsige faglige behov ved beskikkelsen. En anden forklaring kan dog også være, at hensyn til faglighed her vægter højere end anvendelsen af alle censorer. Hvilket særligt på NAT-området også afspejlede sig i undersøgelsen af censorformændenes prioritering af hensyn i fordelingsprocessen. Noget tyder således på, at tendensen med, at det faglige hensyn vægtes højere end de bekendtgørelsesfaste hensyn på NAT-området, også afspejler sig i den konkrete anvendelse af censorer. Man bør dog holde sig for øje, at tallene opdelt på hovedområder dækker over relativt få besvarelser.

4.3 Hvor udbredt er gensidig censur?

Det står klart formuleret i bekendtgørelsen, at det er censorformandskabets opgave at sikre, at det i "... videst muligt omfang undgås, at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden (gensidig censur)". I det følgende ser vi nærmere på forekomsten af gensidig censur.

I censorundersøgelsen har vi spurgt censorerne: "Har du på noget tidspunkt været censor for en eksaminator, som har været censor ved en eksamen, hvor du var eksaminator?". Tabel 9 viser censorernes svar på dette spørgsmål.

Tabel 9**Har du på noget tidspunkt været censor for en eksaminator, som har været censor ved en eksamen, hvor du var eksaminator? (Censorer)**

	HUM/TEO (n = 236)	SAMF (n = 255)	NAT (n = 242)	SUND (n = 253)	TEK (n = 177)	Alle hovedområder (n = 1.163)
Ja	20 %	13 %	38 %	15 %	13 %	20 %
Nej	54 %	62 %	55 %	78 %	70 %	64 %
Nej, jeg er aftagercensor	27 %	24 %	7 %	8 %	17 %	17 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt censorerne viser, at størstedelen af censorerne svarer nej til at have indgået i gensidig censur. Således viser tabel 9, at 64 % af censorerne svarer nej til at have været censor for en eksaminator, hvor vedkommende selv var eksaminator, og at 17 % af censorerne svarer, at de er aftagercensorer.

Resultaterne i tabel 9 viser dog også, at gensidig censur forekommer, idet 20 % af censorerne angiver, at de har indgået i gensidig censur. Igen ser vi i analysen på tværs af hovedområder, at NAT-området også i censorundersøgelsen adskiller sig i forhold til de andre hovedområder. Således svarer 38 % af de naturvidenskabelige censorer, at de har været censor for en eksaminator, som har været censor ved en eksamen, hvor vedkommende var eksaminator selv. Der er foretaget en test for forskellene på tværs af hovedområder, der viser, at der er en statistisk signifikant forskel i fordelingen af besvarelserne på tværs af hovedområderne.²

I de kvalitative interview forklarer en censorformand fra NAT-området, at gensidig censur sker, fordi deres censorkorps har få aftagercensorer og mange eksaminer i grundfag. På dennes fagområde er det derfor svært at undgå gensidig censur, idet censorerne er universitetsansatte med tæt kollegial kontakt til hinanden. Samme interview viser dog også, at fordeling af censorer overlades til universitetet helt uden sikring fra censorformandskabet side. Hvilket ikke er i overensstemmelse med bekendtgørelsen, hvor det betones, at censorformandskabet skal være inde over fordelingsprocessen og tage konkret stilling til nødvendigheden af den enkelte censor ud fra faglige hensyn i forhold til de øvrige bekendtgørelsesfaste hensyn.

En anden problematik i forhold til de studerendes retssikkerhed ved eksamen er omfanget af pardannelser ved eksaminerne. På den ene side er det et vigtigt hensyn, at det er den rigtige faglighed, der er til stede i bedømmerparret (censor og eksaminator). På anden side er det problematisk, hvis censor og eksaminator bliver et 'fast par', af hensyn til censors uafhængighed. Tabel 10 viser, at 71 % af censorerne mere end én gang har haft censuropgaver ved den samme eksaminator inden for indeværende beskikkelsesperiode.

Tabel 10**Har du mere end én gang haft censuropgaver ved den samme eksaminator inden for indeværende beskikkelsesperiode? (Censorer)**

	HUM/TEO (n = 235)	SAMF (n = 255)	NAT (n = 242)	SUND (n = 253)	TEK (n = 177)	Alle hovedområder (n = 1.162)
Ja	73 %	63 %	74 %	69 %	79 %	71 %
Nej	27 %	37 %	26 %	31 %	22 %	29 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Dette resultat kan dog ikke fortolkes som entydigt negativt. Således fremgår det af de kvalitative interviews med censorformændene, at de og universitetet gerne forsøger at samle censuropgaver til de enkelte censorer ved det samme universitet indenfor en eksamensperiode af hensyn til cen-

² Signifikansniveauet er sat til 5 %. For metodiske kommentarer i øvrigt se appendiks B.

sors transport og den praktiske tilrettelæggelse på universitetet. Ligesom det indenfor de små korps kan være vanskeligt at undgå. Ud fra et retssikkerhedsperspektiv er det dog problematisk, hvis det inden for en beskikkelsesperiode gentagne gange er det samme par, der censurerer, idet dette udfordrer censurs uafhængighed. Svarfordelingen i ovenstående tabel er testet, og forskellene på tværs af hovedområderne er statistisk signifikante.

4.4 Hvordan sikrer censorkorpserne de lovgivningsmæssige kriterier?

Af 2005-undersøgelsen fremgik det, at det var en udfordring for censorkorpserne at varetage den kvalitetssikrende rolle i fordelingsprocessen – særligt for de større korps – idet de ikke havde de rette understøttende administrative systemer. Vi har derfor i denne undersøgelse spurgt om, om censorkorpserne har administrative systemer til at hjælpe dem i fordelingsprocessen.

Nedenstående tabel giver et overblik over, hvor udbredt det er blandt censorkorpserne at have et administrativt system, der giver mulighed for at registrere anvendelsen af censorerne.

Tabel 11
Vi har et administrativt system, der giver mulighed for at registrere ... (Censorformænd)

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
... hvor ofte de enkelte censorer bliver anvendt (n = 75)	57 %	24 %	11 %	8 %	100 %
... om alle censorer jævnligt og mindst hvert andet år bliver anvendt (n = 74)	51 %	24 %	12 %	12 %	100 %
... om censorerne anvendes på mere end et universitet hvert andet år (n = 55)	49 %	16 %	24 %	11 %	100 %
... gensidig censur (n = 73)	43 %	21 %	16 %	21 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Som det fremgår af tabel 11, tegner der sig et billede af, at censorkorpserne har de fornødne administrative systemer til at understøtte hensynet til de bekendtgørelsesfaste kriterier i fordelingsprocessen. Således svarer flertallet af censorformændene, at de i høj grad eller nogen grad har et system, der kan registrere, hvor ofte den enkelte censor bliver anvendt, om de anvendes jævnligt, om de anvendes på mere end et universitet, og om der sker gensidig censur.

De kvalitative interviews med censorformændene afspejler dette billede. De censorformandskaber, som kvalitetssikrer fordelingsprocessen i enten trin 1 eller trin 2, har etableret eller er i gang med at udvikle IT-systemer, der kan registrere anvendelsen af censorer samt censorernes faglige kvalifikationer. Interviewene viser dog, at korpsstørrelse har indflydelse på, hvor kompleks opgaven er, og dermed, hvor avancerede systemer der skal udvikles.

Ifølge en censorformand for et af de største korps har det taget tid at udvikle et tilstrækkelig effektivt system, som kan løfte opgaven med at matche et meget stort antal eksaminer med et meget stort antal censorer. I udviklingen af systemet har de derfor set på tilsvarende systemer udviklet af andre censorkorps med samme udfordrende opgavekapacitet for at finde den rette løsning. Hvorimod interviews med censorformænd for mindre korps viser, at disse klarer sig med mindre teknisk komplicerede løsninger, idet de har et simpelt Excel-ark, hvor de kan holde øje med, om fx gensidig censur forekommer. På tværs af korpserne synes de således at have fundet tekniske løsninger, der er tilpasset korpsets behov og dermed giver censorformandskaberne bedre mulighed for at løfte deres kvalitetssikringsopgave.

4.5 Sammenfatning og perspektivering

Evalueringen viser, at størstedelen af censorformandskaberne i fordelingsprocessen forsøger at tilgodese principperne om jævn anvendelse og rotation i fordelingen af censorer på lige fod med det faglige hensyn. Men analysen viser også, at der er censorkorps, særligt på NAT-området, som vægter hensynet til regelmæssig anvendelse og rotation mindre højt i fordelingen af censorer.

Set i forhold til EVA's undersøgelse fra 2005 er der således generelt sket en positiv udvikling, idet undersøgelsen konkluderede, at studieledere og censorformænd på NAT, SUND og TEK primært vægtede hensyn til faglighed og eksaminators ønsker højest i fordelingsprocessen. Der må således siges i forhold til TEK- og SUND-området at være sket en positiv udvikling, idet disse hovedområder i dag sammen med HUM/TEO og SAMF overordnet vægter eksamensbekendtgørelsens kriterier lige så højt som det faglige. Hvorimod der på NAT-området stadig synes at være behov for forbedringer i forhold til at opfylde bekendtgørelsens bestemmelser i praksis.

Evalueringen viser, at det kan være svært at få anvendt samtlige censorer i praksis – særligt for store korps. Anvendelsesgraden afhænger således af både det faglige match mellem censor og opgaver, censorernes tilgængelighed, og at der er opgaver nok i forhold til censorkorpsets størrelse. I nogle korps er det således en udfordring, at censorerne anvendes for hyppigt, og i andre, at det kan være svært at få anvendt alle.

Hvad angår gensidig censur, viser spørgeskemaundersøgelsen blandt censorer, at størstedelen af censorerne ikke har indgået i gensidig censur, men at det forekommer. Således bekræfter 20 % af censorerne, at de har indgået i gensidig censur. Undersøgelsen viser, at det særligt er forekommende på NAT-området, hvor undersøgelsen ligeledes viser, at der for nogle korps' vedkommende ikke sker en tilstrækkelig kvalitetssikring i fordelingsprocessen fra censorformandskabernes side. Den manglende kvalitetssikring synes således også at afspejle sig i den konkrete anvendelse af censorer i praksis.

Evalueringen peger dog samtidig på, at der er sket en positiv udvikling i forhold til 2005-undersøgelsen i forhold til censorformandskabernes mulighed for at udfylde deres kvalitetssikrende rolle i fordelingsprocessen og sikre anvendelsen af alle censorer. Hvor 2005-undersøgelsen pegede på, at censorformændene manglede IT-systemer, der kunne understøtte dem i deres opgave, viser denne evaluering, at størstedelen af censorkorpserne har udviklet administrative systemer, der kan hjælpe med at tilgodese de lovgivningsmæssige kriterier i fordelingsprocessen og lette en ellers ressourcetung opgave for formandskaberne.

5 Dialogen mellem censorer og censorformandskab

Censorerne skal ikke blot fungere som garanter for de studerendes retssikkerhed i eksamenssituationen, men er også tiltænkt en mere generel rolle, hvor de også skal være med til at sikre, at prøvesystemet fungerer efter sit formål og i overensstemmelse med uddannelsernes og undervisningens formål.

For at kunne løse denne opgave skal censorformandskaberne opretholde en dialog med censorerne med henblik på at kunne formidle den forventede feedback til universiteterne. Dette kapitel viser, hvordan dialogen mellem censorerne og formandskabet foregår i censorkorpserne, og om dialogen har det tilsigtede indhold.

Kapitlet gennemgår først bekendtgørelsens bestemmelser, og derefter gennemgås undersøgelses resultater. I afsnit 5.2 ser vi på censorernes indberetninger til formandskabet og i afsnit 5.3 på møder mellem censorer og formandskab. Derudover behandles i afsnit 5.4 og 5.5 kontaktmøderne, som afholdes mellem censorer og censorformænd, men som censorformandskabet har ansvaret for at afholde, samt øvrig dialog mellem censorer og formandskab. I sammenfatningen i afsnit 5.6 sammenlignes de nye resultater med 2005- og 2008-undersøgelsen.

Analysen bygger på spørgeskemaundersøgelserne blandt studieledere, censorformænd og censorer samt kvalitative interviews med censorformændene.

5.1 Bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen rummer følgende bestemmelser om censorernes kvalitetssikringsopgave samt censorformandskabets opgaver i denne forbindelse.

§ 59, stk. 1, nr. 2: En censor skal rådgive om prøvesystemet, herunder dets form og indhold, og om det fungerer efter sit formål og i overensstemmelse med uddannelsens/det centrale fags og undervisningens mål.

§ 59, stk. 1, nr. 3: En censor skal ved eksamensterminens afslutning afgive en beretning om eksamensforløbet til universitetet og formandskabet.

§ 50, stk. 3: Censorformandskabet medvirker til en løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet, ved mindst hvert andet år at afholde censormøder med censorerne i censorkorpset (...).

Den nuværende bekendtgørelse er ændret på baggrund af de anbefalinger, der kom fra den arbejdsgruppe, der blev nedsat i 2008 af Universitets- og Bygningsstyrelsen. Den væsentligste ændring er, at hvor censorerne tidligere forventedes at bidrage til kvalitetssikring af uddannelserne generelt, skal de nu kun forholde sig til prøvesystemet.

Censorerne skal ifølge den nuværende bekendtgørelse afgive en beretning (også kaldet 'indberetning') om eksamensforløbet til universitetet og formandskabet efter hver enkelt eksamen. Herudover skal censorerne være i dialog med formandskabet gennem deltagelse på de censormøder, der afholdes af formandskabet mindst hvert andet år. Hvordan censorerne skal rådgive

SAMF kan der således være tale om, at en stor del af korpserne slet ikke har brugt indberetninger, mens de, der har, har fået fra en stor andel af censorerne). Forskellene i censorernes svar på tværs af hovedområderne er statistisk signifikante.

Interviews med censorformænd giver en mulig forklaring på, hvorfor censorformandskaberne ikke nødvendigvis modtager så stort et antal indberetninger, som censorerne fra deres korps indsender. Således fremgik det af interview med censorformænd, at det ikke er systematiseret, om censorerne sender deres indberetninger til censorformandskabet eller direkte til universitetet. Et tilsvarende perspektiv blev rejst af en formand, der problematiserede, at det ikke registreres, hvem af censorerne der sender indberetninger, eller hvor mange formandskabet modtager i alt. Heraf kan vi udlede, at der er flere mulige faldgruber, der kan forklare, hvorfor formandskaberne har et andet syn på, hvor mange censorindberetninger der produceres og indsendes.

Et andet perspektiv, der fremgik af interviewene, er, at et formandskabs understregning af indberetningernes betydning overfor censorerne kan have en positiv betydning for antallet af indberetninger, der produceres og indsendes. En formand pointerede således, at denne ser indberetningerne som evalueringer og et kvalitetssikringsredskab, og at når de får så mange indberetninger tilsendt fra deres censorer, må dette betyde, at censorerne ser indberetningerne på samme måde.

Endelig var der under et tredje af interviewene en censorformand, som problematiserede indberetningernes format. Denne censorformand forklarede, at det er svært at finde en tilfredsstillende form på censorindberetningerne, da de meget standardiserede indberetningsskemaer ofte har givet formandskabet unødvendige oplysninger. Dette korps arbejder derfor henimod en mindre standardiseret indberetningsform, som i stedet er mere fokuseret på, hvis der fx er et konkret problem eller udviklingsområde.

Censorformændene er også blevet spurgt om, hvor mange af indberetningerne i 2012 der har bemærket problematiske forhold. Af tabel 14 kan vi se, at 94 % svarer, at det kun gælder for 0-25 % af beretningerne.

Tabel 14
I hvor stor en del af de modtagne beretninger fra 2012 er der bemærket problematiske forhold? (Censorformænd)

	0-25 %	26-50 %	51-75 %	76-100 %	Total
Censorformænd (n = 54)	94 %	4 %	0 %	2 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Har I modtaget indberetninger fra censorerne i 2012?" har svaret "ja", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Dette billede bekræftes i interviewene med censorformænd, hvor det blev påpeget, at censorerne, frem for at benytte indberetninger, hellere henvender sig direkte, hvis der opstår en sag, der skal tages konkret stilling til. Derfor kan man ikke umiddelbart konkludere noget om forekomsten af problematiske forhold ved prøver og eksamener ud fra indberetningerne alene.

I spørgeskemaundersøgelsen er censorformændene også blevet spurgt om, hvor stor en andel af de modtagne tilbagemeldinger i 2012 der giver mulighed for at kvalitetsudvikle eksamener og prøver. Af tabel 15 kan vi se, at det heraf er 53 % af censorformændene, der svarer, at få (0-25 %) af tilbagemeldingerne giver mulighed for dette, mens 19 % svarer, at de fleste (76-100 %) af tilbagemeldingerne gør det.

Tabel 15**Hvor stor en del af de modtagne tilbagemeldinger fra 2012 giver mulighed for at kvalitetsudvikle eksamener og prøver? (Censorformænd)**

	0-25 %	26-50 %	51-75 %	76-100 %	Total
Censorformænd (n = 59)	53 %	25 %	3 %	19 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Har I modtaget indberetninger fra censorerne i 2012?" har svaret "ja", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Censorerne er til sammenligning blevet spurgt om, hvorvidt de i deres indberetninger kommenterer, om eksamens- eller prøveformerne er egnede i forhold til uddannelsens formål og indhold. Her ses det af tabel 16, at 59 % svarer nej, og 41 % svarer ja.

Tabel 16**Har du i dine indberetninger over for en uddannelse kommenteret hvorvidt eksamens eller prøveformerne er egnede i forhold til uddannelsens formål og indhold? (Censorer)**

	HUM/TEO (n = 167)	SAMF (n = 224)	NAT (n = 175)	SUND (n = 212)	TEK (n = 125)	Alle hoved- områder (n = 903)
Ja	44 %	46 %	25 %	52 %	30 %	41 %
Nej	56 %	54 %	75 %	48 %	70 %	59 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Hvor ofte indberetter du om eksamen (både om positive og om negative forhold)?" har svaret "efter hver eksamen", "en gang pr. eksamenstermin" eller "en gang årligt", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Noget tyder altså på, at det kun er en mindre del af indberetningerne, der som sådan egner sig som feedback til prøvesystemet, men tallene siger ikke noget om, hvorvidt det er indberetningernes kvalitet (indhold, præcision eller lignende), der er mangelfuld, eller om det blot skyldes, at censorerne ikke finder nogen anledning til, at eksaminer og prøver skal kvalitetsudvikles. At det kan være det sidste, kunne understøttes af, at 94 % af censorformændene på spørgsmålet "I hvor stor en del af de modtagne beretninger fra 2012 er der bemærket problematiske forhold?" har svaret, at der kun er bemærket problematiske forhold i 0-25 % af de modtagne beretninger.

5.3 Censormøder

Formandskaberne skal holde censormøde hvert andet år, for at censorerne kan få mulighed for at drøfte forhold af fælles interesse og for at kunne opsamle input til samlet feedback til universiteterne.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd viser, at 43 % af korpserne har holdt censormøder hvert andet år eller hyppigere, som bekendtgørelsen foreskriver. Undersøgelsen viser også, at 29 % af korpserne ikke har holdt censormøder siden 2009.

5.3.1 Censormøder efter korpsstørrelse

Tabel 17
Hvor ofte har censorformandskabet afholdt censormøder siden 2009? (Censorformænd)

	Små korps (n = 15)	Mellemstore korps (n = 20)	Store korps (n = 13)	De største korps (n = 24)	Alle korps (n = 72)
Hvert år	7 %	20 %	8 %	8 %	11 %
Hvert andet år	27 %	30 %	31 %	38 %	32 %
Hvert tredje år	13 %	20 %	23 %	17 %	18 %
Hvert fjerde år	7 %	15 %	8 %	8 %	10 %
Ingen	47 %	15 %	31 %	29 %	29 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Tabel 17 viser fordelingen efter størrelsen på censorkorpset, og her er det tydeligt, at det især er de små korps, der ikke afholder møder – nemlig 7 ud af 15. Men blandt de store og største korps er der også hhv. 4 ud af 13 og 7 ud af 24, der ikke har afholdt censormøder siden 2009. De censorformænd, der svarede, at de ikke har deltaget i nogen censormøder siden 2009, blev bedt om at uddybe, hvilke grunde der er til, at de ikke er blevet afholdt. I alt besvarede 19 censorformænd dette spørgsmål. 11 ud af de 19 censorformænd angav, at det ikke var "praktisk muligt", samt at det var "overflødig". Respondenterne havde mulighed for at angive mere end en begrundelse.

De gennemførte interviews med censorformænd viste, at både små og store korps kan have logistiske udfordringer, der gør, at de afstår fra at holde censormøder. Fx fortalte en censorformand fra et lille korps, at det kan være praktisk umuligt at samle censorerne til et fælles møde grundet stor geografisk afstand mellem censorernes bopæle. En formand fra et stort korps fortalte ligeledes, at det ikke var praktisk muligt i censorernes travle hverdag at samle dem til et møde, men at han heller ikke mente, censorerne måtte mangle censormøder som informationskilde, eftersom der aldrig havde været efterspørgsel på sådanne møder. Under interviewene gav formænd udtryk for, at der i stedet for møder er megen anden dialog. En formand forklarede yderligere, at denne så det vigtigere og mere givtigt at afholde et møde, hvor der var et rimeligt fremmøde fra censorernes side, frem for at gennemtvinge afholdelse af møder hvert andet år.

5.3.2 Censormøder fordelt på hovedområder

Den følgende tabel viser tendensen til at holde – eller ikke holde – censormøder på de enkelte hovedområder.

Tabel 18
Hvor ofte har censorformandskabet afholdt censormøder siden 2009? (Censorformænd)

	HUM/TEO (n = 36)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 8)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hoved- områder (n = 77)
Hvert år	8 %	24 %	13 %	0 %	14 %	12 %
Hvert andet år	36 %	41 %	0 %	22 %	57 %	34 %
Hvert tredje år	19 %	6 %	13 %	22 %	29 %	17 %
Hvert fjerde år	11 %	6 %	13 %	11 %	0 %	9 %
Ingen	25 %	24 %	63 %	44 %	0 %	29 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Tabel 19 viser, at tilbøjeligheden til at holde censormøder er meget forskellig mellem hovedområderne. 5 ud af 7 af censorformændene på TEK og 11 ud af 17 af censorformændene på SAMF har holdt de foreskrevne møder hvert andet år eller hyppigere, mens det kun gør sig gældende for 1 ud af 8 af censorformændene på NAT. Herimellem ligger HUM/TEO med 16 ud af 36 og SUND med 2 ud af 9 censorformænd. På NAT er det 5 ud af 8 censorformænd, der ikke har holdt censormøde overhovedet, mens ingen på TEK har undladt det.

Censorerne er også blevet spurgt om, hvorvidt de er blevet indkaldt til censormøde. Som det fremgår af tabel 19, svarer 33 % af censorerne, at de ikke er blevet indkaldt til et censormøde siden 2009. Dette stemmer fint overens med censorformændenes besvarelser, hvor 29 % svarede, at de ikke havde afholdt møde.

Tabel 19
Har du deltaget i et eller flere censormøder siden 2009? (Censorer)

	HUM/TEO (n = 244)	SAMF (n = 272)	NAT (n = 261)	SUND (n = 267)	TEK (n = 179)	Alle hovedområder (n = 1.223)
Ja	41 %	38 %	5 %	23 %	11 %	24 %
Nej	41 %	45 %	36 %	39 %	58 %	43 %
Jeg er ikke blevet indkaldt til censormøde	18 %	17 %	59 %	38 %	32 %	33 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Samtidig viser ovenstående tabel 19, at 24 % af censorerne har deltaget i et censormøde. Der er størst tilslutning til disse møder på HUM/TEO og SAMF, hvor hhv. 41 % og 38 % har deltaget, mens NAT-censorerne, som altså for 59 %'s vedkommende slet ikke er blevet indkaldt, kun har kunnet mønstre deltagelse fra 5 % af korpsene. Det er i alt mellem 36 % og 58 % af censorerne i de enkelte korps, der ikke har deltaget i censormøder, selvom de er blevet indkaldt. Forskellene i svarfordelingen på tværs af hovedområderne er statistisk signifikant.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt censorerne havde de personer, der ikke har deltaget i et eller flere censormøder, mulighed for at uddybe hvorfor. I alt har 502 censorer svaret på dette spørgsmål, hvor respondenterne havde mulighed for at angive mere end en grund. 60 % af censorerne har svaret, at de ikke har haft tid. Herudover har 23 % anvendt svarmuligheden "Møderne blev afholdt for langt fra, hvor jeg bor".

Ud af de 24 % af censorerne, der har deltaget i et eller flere censormøder, er det, som vi kan se af tabel 20, 91 %, der i høj grad eller i nogen grad oplevede censormødet/censormøderne som relevante.

Tabel 20
Oplevede du censormødet/censormøderne som relevante? (Censorer)

	HUM/TEO (n = 99)	SAMF (n = 101)	NAT (n = 12)	SUND (n = 60)	TEK (n = 19)	Alle hovedområder (n = 291)
I høj grad	57 %	57 %	42 %	55 %	42 %	55 %
I nogen grad	37 %	32 %	50 %	35 %	42 %	36 %
I mindre grad	6 %	11 %	8 %	10 %	16 %	9 %
Slet ikke	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Har du deltaget i et eller flere censormøder siden 2009?" har svaret "ja", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Det vil sige, at på trods af at censorformændene peger på, at det ikke er muligt at afholde censormøder, og at det for mange korps er en udfordring at få censorerne til at møde op, så er de censorer, der deltager, meget tilfredse. Denne konklusion er enslydende med undersøgelsen i 2005. Eftersom ingen har benyttet svarmuligheden "Slet ikke" i nogen hovedområder, er der for mange tomme celler til at foretage en retvisende signifikanstest af besvarelserne på tværs af hovedområderne.

5.4 Kontaktmøder

Udover censormøder er censorformandskaberne forpligtiget til at afholde såkaldte kontaktmøder mellem censorer og universiteter. I eksamensbekendtgørelsen af 24. juni 2012 om den løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet står der, at:

§ 50, stk. 3: Censorformandskabet medvirker til en løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet, ved mindst hvert andet år at afholde censormøder med censorerne i censorkorpset og kontaktmøder mellem universiteterne, herunder aftagerpaneler, og censorerne.

Som det fremgår af bekendtgørelsen, er kontaktmøderne mellem universiteterne og censorerne en vigtig del af den løbende dialog om udviklingen af prøve- og eksamenssystemets kvalitet, da de fungerer som et forum for diskussion, feedback og erfaringsudveksling. Bekendtgørelsen fastslår, at censorformandskabet mindst hvert andet år skal afholde kontaktmøder mellem universiteterne og censorerne. Disse kontaktmøder skal afholdes udover de censormøder, som censorformandskaberne også er forpligtet til at afholde, og som vi undersøgte nærmere i foregående afsnit 5.3.

I tabel 21 og 22 ses en sammenligning af henholdsvis censorformænd og studielederes vurdering af, hvorvidt der har været afholdt kontaktmøder inden for en 2-årig periode.

Tabel 21
Hvilke kontaktmøder mellem censorerne og universiteterne er der blevet afholdt de seneste to år? (Censorformænd)

	Censorformænd (n = 77)
Der er afholdt kontaktmøder med alle universiteter enkeltvis	17 %
Der er afholdt kontaktmøder med alle universiteter samlet	14 %
Der er afholdt enkeltstående kontaktmøder	39 %
Der er ikke afholdt kontaktmøder	30 %
Total	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Af ovenstående tabel fremgår det, at 70 % af censorformændene angiver, at der har været afholdt kontaktmøder inden for de seneste to år.

Tabel 22
Hvilke kontaktmøder mellem censorerne og jer er der blevet afholdt de seneste to år? (Studieledere)

	Studieledere (N = 120)
Der er afholdt kontaktmøder mellem vores uddannelse og censorerne	36 %
Der er afholdt kontaktmøder med alle uddannelserne, som korpset dækker, samlet og censorerne	23 %
Der er ikke blevet afholdt kontaktmøder overhovedet	41 %
Total	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Tabel 22 viser, at 59 % af studielederne svarer, at der har været afholdt kontaktmøder inden for de seneste to år. Når man sammenligner censorformændenes og studieledernes svar, må man holde sig for øje, at selvom begge målgrupper refererer til de samme kontaktmøder, så kan der muligvis være en uoverensstemmelse i deres opfattelse af, hvorvidt der har været afholdt kontaktmøder eller ej. Censorformændene vurderer, at der hyppigere har været afholdt kontaktmø-

der, end studielederne, hvilket evt. kan forklares med, at studielederne ikke opfatter de kontaktmøder, som de eventuelt har deltaget i, som reelle kontaktmøder, men blot som et møde af mere almen karakter. De kvalitative interviews viser, at der blandt censorformændene er praksis for at slå censormøder og kontaktmøder sammen, hvorfor det kan være svært for henholdsvis censorer og studieledere at skelne møderne fra hinanden. Derfor skal antallet af afholdte kontaktmøder også ses i sammenhæng med antallet af afholdte censormøder. På baggrund af opgørelserne i tabel 21 og 22 tyder det på, at uanset om man fokuserer på censorformændenes eller studieledernes svar, så lever en række af censorformandskaberne ikke fuldt op til kravene beskrevet i bekendtgørelsen, der fastslår, at kontaktmøderne skal afholdes mindst hvert andet år.

Manglende deltagelse fra censorernes side kan være en del af forklaringen på den manglende afholdelse af kontaktmøder, ligesom det var tilfældet med censormøderne. Af tabel 23, der viser censorernes deltagelse i kontaktmøder, fremgår det, at kun 24 % af censorerne har deltaget i kontaktmøder, hvilket indikerer, at der har været et relativt beskedent fremmøde ved de kontaktmøder, der har været afholdt. Dette kan i sidste ende have haft indflydelse på, hvor mange kontaktmøder censorformandskabet mener at der har været behov for at afholde. En censorformand fremhæver, i et af de kvalitative interview, den mulige forklaring, at universiteterne generelt ikke efterspørger kontaktmøderne.

Tabel 23
Har du deltaget i kontaktmøder mellem censorkorpset og universiteterne? (Censorer)

Censorer (n = 1.224)	
Ja	24 %
Nej	40 %
Jeg er ikke blevet indkaldt til kontaktmøde	36 %
Total	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Af tabel 24 fremgår censorernes vurdering af de kontaktmøder, der reelt afholdes, og her træder det tydeligt frem, at der er udbredt tilfredshed. Det ses for eksempel, at 91 % af censorerne i høj grad eller nogen grad oplevede kontaktmøderne som relevante. Det betyder med andre ord, at selvom der ifølge tabel 21 og 22 afholdes relativt få kontaktmøder, og at kun få censorer deltager, som det fremgår af tabel 23, så får de censorer, der deltager i dem, et stort udbytte. Dette kan være et incitament for censorformændene til at afholde kontaktmøderne.

Tabel 24
Oplevede du kontaktmødet/kontaktmøderne som relevante? (Censorer)

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Censorer (n = 292)	42 %	49 %	8 %	2 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Har du deltaget i kontaktmøder mellem censorkorpset og universiteterne?" har svaret "ja", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Der tegner sig således samme billede for kontaktmøderne mellem censorer og universiteterne som for censormøderne, nemlig at de ikke i tilstrækkelig grad bliver afholdt i forhold til bekendtgørelsens intentioner, men at de censorer, der deltager, oplever det som relevant. Hvilket kunne tyde på, at det er vigtigt at fastholde, at de møder afholdes, og at der kan være potentiale for at afholde møder i de korps, der ikke afholder møder på nuværende tidspunkt.

5.5 Den løbende dialog mellem censorer og censorformandskab

Formandskaberne har ikke kun kontakt med censorerne gennem de to førnævnte formaliserede kanaler. De fleste formandskaber bruger fx telefon og mail til at kommunikere med censorerne, og disse kommunikationsformer erstatter formentlig i mange tilfælde den kontakt, der i be-

kendtgørelsen er tænkt indeholdt i indberetninger og møder. I spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene har de personer, der har svaret, at der ingen censormøder er afholdt i indeværende beskikkelsesperiode, fået mulighed for at uddybe, hvorvidt der er anden kontakt mellem censorer og formandskabet. I alt 22 censorformænd har besvaret dette spørgsmål, hvor respondenterne har haft mulighed for at angive mere end en type af kontakt. 19 ud af 22 censorformænd svarer, at formandskabet er i personlig kontakt med censorerne, fx via telefon eller mail. Herudover svarer 10 ud af 22 censorformænd, at formandskabet udsender fællesmails eller nyhedsbreve til censorerne.

Tilsvarende er censorerne blevet spurgt om 'anden kontakt' mellem censorer og formandskab. Som det er tilfældet i spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene, er det også kun de censorer, der har svaret, at der ikke har været afholdt censormøder, der har besvaret spørgsmålet om andre kontaktformer. I alt har 919 censorer besvaret spørgsmålet. 48 % af censorerne svarer, at de, udover ved beskikkelsen, ikke har været i anden kontakt med censorformandskabet. 41 % af censorerne informeres af formandskabet via fællesmail/nyhedsbrev. 14 % af censorerne er i personlig mail- og/eller telefonkontakt med formandskabet. Respondenterne har haft mulighed for at benytte mere end en svarkategori, medmindre de har angivet, at der ikke har været anden kontakt end beskikkelsen. Endvidere viser det sig, at det især er på HUM/TEO og SAMF, at censorerne får fællesmails/nyhedsbreve (hhv. 60 % og 52 %). Interviewene med censorformænd forklarer, at anvendelse af fællesmail/nyhedsbrev og/eller hjemmeside kan sikre, at censorerne holdes opdateret i de meget store korps, hvor individuel og personlig kontakt ikke er mulig, men det er kun 9 % af censorerne, der angiver, at formandskabet holder dem ajour på denne måde.

De kvalitative interview med censorformænd peger på, at den primære kontaktform er løbende kontakt, og at der tages kontakt, når der er tale om konkrete sager, fx henvendelse angående en afholdt eksamen, eller ved praktiske spørgsmål om adgang til censorkorpsets hjemmeside.

5.6 Sammenfatning og sammenligning med 2005-undersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 81 % af censorformændene svarer, at de modtager censorindberetninger. Censorformændenes vurdering af, hvor stor en andel af indberetningerne der indeholder påpegnings af problematiske forhold, er nogenlunde den samme som i 2005. Der er ikke mange indberetninger om problematiske forhold, men interviewene peger på, at dette kan skyldes, at de indberettes løbende ad andre kanaler.

I dag er der, i modsætning til hvad undersøgelsen i 2005 viste, ifølge censorformændene en større andel af censorernes indberetninger, der giver input til kvalitetsudvikling, selvom denne undersøgelse viser, at andelen af indberetninger, der giver dette input, ikke er særlig omfattende i 2013. I denne undersøgelse har 19 % af censorformændene svaret, at de fleste (76-100 %) af tilbagemeldingerne giver input til kvalitetsudvikling. I undersøgelsen fra 2005 var det 5 % af censorformændene, der svarede, at de fleste (71-100 %) af indberetningerne gav input til kvalitetsudvikling. At det i dag er en større andel end tidligere, kan have noget at gøre med, at censorerne i dag kun forventes at forholde sig til kvaliteten af prøvesystemet frem for på uddannelserne samlet set, som det var i 2005. Og at dette niveau opfattes mere håndgribeligt og er nemmere for censorerne at give konkrete kvalitetsudviklende input til. Det skal dog bemærkes, at andelen kan være større nu end i 2005 af den grund, at vi i dag har spurgt om alle tilbagemeldinger fra censorerne og ikke blot de skriftlige indberetninger, som det blev gjort i spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd i 2005.

Den dialog, censorerne og censorformandskabet har, som går udover indberetninger og censormøder, foregår i dag hyppigere end tidligere. Der anvendes de samme former for kommunikation, fx telefon og hjemmeside, men der er i dag blot en større andel af korpserne, der benytter sig af anden kontakt end indberetninger og censormøder. Desuden viser undersøgelsen, at der i dag er færre korps, der ikke benytter denne 'anden dialog'.

Evalueringen viser, at en tredjedel af korpserne har afholdt de bekendtgørelsesfastsatte censormøder siden 2009. Dette er et ringere resultat end i 2005-undersøgelsen, hvor 53 % inden for de

fire fortløbende år havde afholdt censormøder hvert andet år eller oftere. Samme billede viser sig i forhold til kontaktmøder, hvor spørgeskemaundersøgelserne blandt både censorformænd og studieledere peger på, at en betydelig andel af censorformandskaberne ikke afholder kontaktmøder hvert andet år, som det ellers er foreskrevet i bekendtgørelsen. Det fremgår dog også, at størstedelen af de få censorer, der deltager i de kontaktmøder, der afholdes, i høj grad oplever dem som værende relevante.

6 Dialogen mellem censorformandskab og universitetet/ universiteterne

En vigtig del af censorformandskabets rolle er at medvirke til en løbende dialog om udviklingen af prøve- og eksamenssystemet. Et af de centrale redskaber i den forbindelse er årsberetningerne, som bliver udarbejdet på baggrund af censorernes indberetninger (se forrige kapitel), samt at være til rådighed i forbindelse med høring mv.

Kapitlet indledes med bekendtgørelsens bestemmelser. Herefter ser vi på, hvordan dialogen mellem censorformandskabet og universiteterne foregår, og hvad dialogen består af, i afsnit 6.2. Årsberetningen som kvalitetsredskab analyseres i afsnit 6.3, herunder universiteternes opfølgning, og derefter sættes der fokus på, hvorvidt censorformandskaberne bliver inddraget i forbindelse med høringer, i afsnit 6.4. Endelig belyses den løbende dialog og den overordnede tilfredshed med dialogen mellem censorformandskab og universiteter i afsnit 6.5 og 6.6. Kapitlet afsluttes i afsnit 6.7 med en sammenfatning og sammenligning af resultaterne med 2005-undersøgelsen. Analysen bygger på spørgeskemaundersøgelserne blandt studieledere, censorformænd og censorer samt kvalitative interviews med censorformændene.

6.1 Bekendtgørelsen

§ 50, stk. 2: Censorformandskabet skal som et led i kvalitetssikringen af uddannelsernes prøve- og eksamenssystem

nr. 2. - rådgive universiteterne om prøvernes form og indhold

nr. 3. - afgive en årlig beretning til universiteterne på baggrund af censorernes indberetninger

nr. 4. - besvare høringer om studieordninger og væsentlige ændringer i uddannelsernes studieordninger, der berører prøve- og eksamenssystemet

nr. 5. - i øvrigt være til rådighed for universitetet, herunder aftagerpaneler, ved udvikling af nye prøveformer.

§ 50, stk. 3: Censorformandskabet medvirker til en løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet, ved mindst hvert andet år at afholde [...] kontaktmøder mellem universiteterne, herunder aftagerpaneler, og censorerne.

Bekendtgørelsen fastslår, at censorformandskabet årligt skal afgive en beretning til universitetet/universiteterne. Beretningen skal forfattes på baggrund af indberetninger fra censorerne i det pågældende korps.

Bekendtgørelsen fastslår ligeledes, at formandskabet er i dialog med universitet/universiteterne, når der skal foretages ændringer i studieordninger og prøve- og eksamenssystemet, gennem besvarelse af høringer. Censorformandskabet skal desuden, som censorerne, være rådgivende over-

for universiteterne i forhold til prøvernes form og indhold. Som det gør sig gældende for censorerne, er det ikke yderligere fastlagt, hvordan rådgivningen skal finde sted, men det må formodes, at formandskabet kontakter det pågældende universitet. Censorformandskabet er desuden i dialog med universiteterne gennem de kontaktmøder, de, mindst hvert andet år, afholder med universiteterne (afsnit 5.4).

Som beskrevet i kapitel 5 har censorernes kvalitetssikringsrolle ændret sig ud fra anbefalingerne fra undersøgelsen i 2008. På denne baggrund er censorformandskabernes rolle ligeledes ændret til at facilitere og varetage, at censorerne nu skal fokusere deres tilbagemeldinger til universiteterne på det, der vedrører prøver og eksaminer, og ikke som tidligere skal forholde sig til uddannelsernes kvalitet som sådan. Rollen som ekstern rådgiver om uddannelsernes kvalitet er overtaget af aftagerpanelerne.

6.2 Typer af dialog

Undersøgelsen viser, at dialogen om udvikling af prøve- og eksamenssystemet mellem censorformandskaberne og universiteterne overordnet set lever op til bekendtgørelsens bestemmelser. Dialogen består dels af den årlige beretning, kontaktmøder og høringer, jf. bekendtgørelsen, dels af en mere uformel dialog. I spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene er de medvirkende blevet spurgt: "Hvordan foregår dialogen om udviklingen af prøve- og eksamenssystemet mellem censorformandskab og universiteterne?" Hertil har censorformændene fået forskellige svarmuligheder, og de har haft mulighed for at angive mere end en form for dialog. I alt har 77 censorformænd besvaret dette spørgsmål. Censorformændenes besvarelser viser, at telefon og mail er den mest udbredte dialogform. Det er således størstedelen af censorformændene (86 %), der svarer, at de har dialog med studielederne ang. udvikling af prøve- og eksamenssystemet via telefon og mail. Dernæst er det over halvdelen, der svarer, at dialogen om dette foregår via den årlige beretning (56 %) eller på møder med universiteterne (55 %).

Studielederne er blevet spurgt: "Hvordan foregår dialogen primært om udvikling af prøve- og eksamenssystemet mellem censorformandskabet for det enkelte korps og universitetet?". Dette spørgsmål har 114 studieledere besvaret. 31 % svarer, at dialogen om udvikling af prøve- og eksamenssystemet foregår på møder mellem formandskab og universitet. 23 % af studielederne svarer, at de har dialog via den årlige beretning til universitetet, mens 17 % har svaret, at deres dialog med formandskabet primært foregår via telefon og mail med universitetet. Derudover svarer 14 %, at dialogen sker enten primært gennem censorkorpssekretariatet eller på anden ikke nærmere defineret vis.

6.3 Den årlige beretning

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene, at flertallet – 69 % – af censorformandskaberne i 2012 har indsendt en indberetning til universiteterne – dvs. den årlige beretning – også kaldet årsberetning – som bekendtgørelsen foreskriver. Ifølge spørgeskemaundersøgelsen blandt studielederne er det 52 %, der svarer, at censorformandskaberne har indsendt en årlig beretning. Af de kvalitative interviews med censorformænd blev det tydeligt, at den årlige beretning af forskellige årsager ikke altid indsendes. Interviewene fremstillede det perspektiv, at manglende censorindberetninger gør, at formanden/formandskabet står uden datagrundlag at lave den årlige beretning på baggrund af. Et andet perspektiv var manglende tid i censorformandskabet, eller at den årlige beretning ikke efterspørges af universitetet, og at censorformandskabet derfor ikke ser nogen grund til at lave en årlig beretning. Desuden blev der peget på, at den løbende dialog var tilfredsstillende og velfungerende, og at nogle censorformandskaber derfor ikke ser en fordel i at nedskrive de informationer, som de løbende videregiver til de pågældende universiteter.

Desuden fremstår det sandsynligt – på baggrund af udsagnene i de kvalitative interview – at det at skrive en årlig beretning fylder mere i en censorformands hverdag og hukommelse, end det måske gør for en studieleder, der blot modtager denne pr. mail uden nødvendigvis at skulle anvende den på modtagelsestidspunktet.

Det kan desuden spille en rolle, at censorformændene er tilknyttet flere uddannelser og dermed universiteter og derfor som oftest skal sende mere end en årlig beretning. Sender de ikke til alle de universiteter, som korpset er tilknyttet, kan dette forklare, at studielederne i mindre grad oplever at få tilsendt en årlig beretning set i forhold til de årlige beretninger, en censorformand afsender.

Tabel 25

Afgav censorformandskabet i 2012 en indberetning til uddannelsen på baggrund af tilbagemeldinger fra censorerne? (Censorformænd)

	Små korps (n = 15)	Mellemstore korps (n = 20)	Store korps (n = 13)	De største korps (n = 24)	Alle korps (n = 72)
Ja	40 %	80 %	85 %	71 %	69 %
Nej	60 %	20 %	15 %	29 %	31 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Tabel 25 viser, at korpsets størrelse har betydning for, om den årlige beretning udarbejdes. Hvor censorformændene i de mindste korps kun for 6 ud af 15 censorformænds vedkommende indsender den årlige beretning, er det hhv. 16 ud af 20 og 11 ud af 13, der gør det i de mellemstore og store korps. De interviewede censorformænd mente, at dette kan skyldes, at formændene for de mindre korps i højere grad løbende samler op på censorernes tilbagemeldinger og indberetter til universiteterne, bl.a. fordi det kan være en stor opgave at lave en årlig beretning. Og omvendt, at formændene for de større korps i vid udstrækning systematiserer opsamlingen af tilbagemeldinger fra de mange censorer i en årlig beretning. De interviewede censorformænd for de større korps mente også, at den årlige beretning ofte blev brugt som udgangspunkt for et årligt statusmøde med det pågældende universitet. Et perspektiv fra de kvalitative interviews var derudover, at censorformandskabernes yderligere tilføjelse til den årlige beretning modtages positivt af universitetet. Eksempelvis laver et censorformandskab årligt statistikker på de givne karakterer for kvantitativt at kvalitetssikre, om censorerne i korpset udøver ensartet og retfærdig censur.

6.3.2 Universiteternes opfølgning

I spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene er de medvirkende blevet spurgt, om formandskabet er tilfredse med universitetets/universiteternes opfølgning på indberetningerne. I alt har 59 censorformænd besvaret det spørgsmål. 10 ud af de 59 censorformænd har svaret, enten at censorformandskabet ikke har viden om, hvorvidt universitetet/universiteterne har lavet en opfølgning, eller at universiteterne ikke har fulgt op på indberetningerne. Af de resterende censorformænd svarer 94 %, at de er enten tilfredse eller overvejende tilfredse med opfølgningen på indberetningerne.

Tabel 26 viser, at der er 71 % af censorformændene, der mener, at de inden for deres beskikelsesperiode har haft indflydelse på udviklingen af prøve- og eksamensformer på deres respektive uddannelser.

Tabel 26

Mener censorformandskabet at have haft indflydelse på udviklingen af prøve- og eksamensformer på uddannelsen inden for beskikelsesperioden? (Censorformænd)

	Ja	Nej	Total
Censorformænd (n = 77)	71 %	29 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Både graden af tilfredshed med dialogen og mulighed for indflydelse blev ligeledes under de kvalitative interview med censorformænd nævnt som noget positivt. Her kom det perspektiv desuden frem, at censorformændene ikke altid informeres om, hvorvidt der bliver fulgt op eller desuden foretages ændringer direkte afledt af en indberetning, men at de censorformænd, der indsender en årlig beretning, har tiltro til, at universitetet følger op.

6.4 Høring ved studieordningsændringer og om uddannelsernes kvalitet og hensigtsmæssighed

Ifølge bekendtgørelsen skal censorformandskaberne høres, når universiteterne foretager ændringer i studieordninger og ændringer, der berører prøve- og eksamensformerne. Af tabel 34 fremgår det, at 90 % af censorformændene svarer ja til, at universitetet har sendt sådanne ændringer i høring hos det pågældende censorformandskab.

Tabel 27

Er censorformandskabet i indeværende beskikkelsesperiode blevet hørt af universiteterne vedrørende ændringer i studieordningen, som berører prøve- og eksamenssystemet? (Censorformænd)

	HUM/TEO (n = 36)	SAMF (n = 17)	NAT (n = 8)	SUND (n = 9)	TEK (n = 7)	Alle hovedområder (n = 77)
Ja	94 %	82 %	88 %	89 %	86 %	90 %
Nej	6 %	18 %	13 %	11 %	14 %	10 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Ifølge tabel 27 er 90 % af censorformændene altså blevet hørt i overensstemmelse med bekendtgørelsens bestemmelser. At tallet ikke er 100 %, er ikke nødvendigvis udtryk for, at nogle ikke har fulgt reglerne. Det kan også skyldes, at der ikke har været studieordningsændringer inden for enkelte censorkorps' områder.

At bekendtgørelsen er overholdt, er imidlertid ingen garanti for, at censorerne også har sat et præg på studieordningsændringer og lignende. 47 % af studielederne svarer i spørgeskemaundersøgelsen, at de ikke mener, at censorformandskaberne har haft indflydelse på ændringer i studieordning eller prøve- og eksamensformer (tabel 28). Det er især på NAT og SAMF, at censorformandskabet ikke vurderes at have haft indflydelse. Om end denne observation er baseret på et relativt lille antal besvarelser.

Tabel 28

Har censorformandskaberne i indeværende beskikkelsesperiode haft indflydelse på ændringer inden for prøve- og eksamenssystemet i studieordningen? (Studieledere)

	HUM/TEO (N = 29)	SAMF (N = 34)	NAT (N = 18)	SUND (N = 18)	TEK (N = 17)	Alle hovedområder (N = 116)
Ja	41 %	21 %	11 %	50 %	12 %	28 %
Nej	35 %	59 %	61 %	44 %	29 %	47 %
Nej, vi har ikke foretaget nogen ændringer i studieordningen, som berører prøve- og eksamenssystemet	24 %	21 %	28 %	6 %	59 %	26 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Når der er forskel på tallene i de to tabeller, skal man bemærke, at censorformandskaberne har svaret på, om høringen formelt set har fundet sted, mens studielederne svarer på, om den har haft indflydelse. Når studielederne ikke tillægger censorformandskabet stor indflydelse, kan det skyldes, at den reelle indflydelse snarere foregår gennem småjusteringer via løbende samtaler censorformænd og studieledere imellem. Denne fortolkning underbygges af de kvalitative interview med censorformænd, som gav udtryk for, at der ofte foregår en dialog, hvor 'kasketterne' som hhv. censorformand og studieleder ikke er det væsentlige, men hvor dialogen om ændring af fx en studieordning foregår to kollegaer imellem. På denne baggrund er det en mulighed, at studielederne ikke ser tilbagemeldingen fra censorformanden som en egentlig ekstern kvalitets-sikring, selvom det i kraft af en af personens titler kan siges at være det.

Under interviewene med censorformændene blev det tydeligt, at der er tilfredshed med muligheden for at afgive høringsvar, og at de mener, at universiteterne i tilstrækkelig grad hører formandskaberne, som fastsat i bekendtgørelsen. Det kom ydermere til udtryk, at arbejdet med at besvare en høring kan være et rigtig stort arbejde for et censorformandskab, og at den årlige beretning derfor ikke altid fremstilles og indsendes.

Ifølge bekendtgørelsen er det ydermere fastsat, at censorerne skal være til rådighed for aftagerpaneler ved udvikling af nye prøveformer. Aftagerpaneler har dog ifølge censorformændene ikke benyttet sig af denne mulighed. Spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformændene viser, at 81 % ikke er blevet hørt af aftagerpaneler (tabel 29).

Tabel 29
Er censorformandskabet i indeværende beskikkelsesperiode blevet hørt af aftagerpaneler i spørgsmål om udvikling af nye prøveformer? (Censorformænd)

	Ja	Nej	Total
Censorformænd (n = 77)	20 %	81 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

82 % af de medvirkende studieledere svarer, at universitetets aftagerpanel ikke har hørt det pågældende censorformandskab (tabel 30).

Tabel 30
Har jeres aftagerpanel i indeværende beskikkelsesperiode hørt et eller flere censorformandskaber i spørgsmål om udvikling af nye prøveformer? (Studieledere)

	HUM/TEO (N = 30)	SAMF (N = 34)	NAT (N = 19)	SUND (N = 18)	TEK (N = 17)	Alle hovedområder (N = 118)
Ja	27 %	15 %	11 %	11 %	24 %	18 %
Nej	73 %	85 %	90 %	89 %	77 %	82 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

De kvalitative interviews med censorformændene viste det samme billede, og det kom her til udtryk, at der ikke foregår megen dialog mellem censorformandskaber og aftagerpaneler, men at der heller var noget, der blev savnet, idet de oplevede, at universiteterne rådgav sig med censor-korpserne i tilstrækkeligt omfang.

6.5 Den løbende dialog

De kvalitative interviews med censorformænd gav det perspektiv, at møder mellem formandskab og universitet også betragtes som en løbende dialog, idet møderne sagtens kan planlægges og afholdes ad hoc og ikke nødvendigvis blot er et årligt møde i forbindelse med f.eks. den årlige beretning. De kvalitative interviews med censorformændene viser, at den løbende dialog er en vigtig del af censorformandskabernes dialog med universiteterne. Den er et vigtigt redskab til at sikre en hurtig opfølgning og handle på konkrete, presserende sager. Den udgør dermed en løbende kvalitetssikring, fx når censorformandskabet følger op på henvendelser fra censorer ang. konkrete eksamenssituationer. I begge henseender blev der i de kvalitative interview lagt vægt på, at for at der kan være en løbende dialog, må den foregå i en mere personlig form.

6.6 Holdninger til dialogen

Undersøgelsen viser, at censorformændene og studielederne, som er censorformændenes kontaktpersoner på universiteterne, ser forskelligt på deres interne dialog om udviklingen af prøve- og eksamenssystemets kvalitet. I spørgeskemaundersøgelsen blandt studielederne er respondenterne blevet spurgt, hvor tilfredse de er med dialogen med censorformandskaberne om udviklingen af prøve- og eksamenssystemets kvalitet. I alt har 114 studieledere besvaret dette spørgsmål,

heraf svarer 36 %, at der ingen dialog er med censorformandskaberne om udviklingen af prøve- og eksamenssystemets kvalitet. Blandt de resterende studieledere er langt størstedelen tilfredse med dialogen. Således svarer 93 % af de resterende studieledere, at de er enten tilfredse eller overvejende tilfredse med dialogen med censorformandskabet.

De kvalitative interviews med censorformænd viser, at den strenge fortolkning af bekendtgørelsen måske ikke er relevant. De interviewede fremhævede, at dialogen var passende. Af et interview med en censorformand fra NAT fremgik det, at dialogen mellem formandskabet og universiteterne foregik jævnlige og tilfredsstillende, men at dette var særegent for netop dette korps. Under et andet interview med en censorformand fra NAT og en formand for TEK blev det påpeget, at det faglige miljø nationalt set er meget lille, og at dialogen derfor primært foregår uformelt gennem deres egne bekendtskaber på universitetet, og at dialogen varierede, efter hvad der var nødvendigt. Det kan forklare, hvorfor så mange studieledere ikke opfatter det som en formel dialog med et censorformandskab, fordi studielederne måske i højere grad ser det som en drøftelse to kollegaer imellem.

6.7 Sammenfatning og sammenligning med 2005-undersøgelsen

Undersøgelsen viser, at censorformandskaberne og universiteterne overordnet set lever op til bekendtgørelsens fastsatte krav om dialog imellem de to parter. Undersøgelsen viser desuden, at dialogen foregår både formelt og uformelt.

I denne undersøgelse er det 69 % af censorformændene, der siger ja til, at de indsender den årlige beretning, hvilket er stort set det samme billede, som undersøgelsen i 2005 gav. Her svarede 69 % af censorformændene, at de indsendte den årlige beretning til universiteterne. I denne undersøgelse viser sig det billede, at det er de mindre korps, der i sjældnere grad indsender en årlig beretning.

Undersøgelsen blandt studielederne viser et andet billede. I dag er der 52 % af studielederne, der har svaret, at de får en årlig beretning tilsendt fra censorformandskabet. I 2005 var de to grupper svar mere enslydende, idet 64 % af studielederne svarede, at de modtog en årlig beretning.

Undersøgelsen viser, at censorformændene er tilfredse med den opfølgning, universiteterne foretager på de årlige beretninger. I 2005 svarede 38 % af censorformændene, at de ikke fik en tilbagemelding på deres årlige beretning fra universiteterne. Umiddelbart er der altså sket en forbedring i dialogen mellem censorformænd og universiteterne. Undersøgelsen afdækker dog ikke, om de censorformænd, der har deltaget i denne undersøgelse, rent faktisk modtager en tilbagemelding, eller om de blot er tilfredse med, at de ikke får en tilbagemelding.

90 % af censorformændene svarer i denne undersøgelse, at de i indeværende beskikkelsesperiode er blevet hørt af universiteterne vedrørende ændringer i studieordningen, som berører prøve- og eksamenssystemet. Herudover svarer 71 % ja til, at de har haft indflydelse på ændringer inden for prøve- og eksamenssystemet i studieordningen. Sammenlignet med undersøgelsen i 2005 ser billedet i dag bedre ud. I 2005 svarede 64 % af censorformændene, at de blev hørt af alle eller næste alle af de universiteter der har uddannelser omfattet af korpset. Der er i dag desuden i højere grad en forståelse af at have indflydelse som censorformandskab, da undersøgelsen i 2005 viste, at 19 % af censorformændene mente at have indflydelse på én uddannelse, og 51 % at have haft indflydelse på flere uddannelser.

7 Universiteternes information til censorer og administrative støtte til censorformandskaberne

Hvor de forrige to kapitler så på henholdsvis dialogen mellem censorer og censorformænd og dialogen mellem censorformænd og universiteter, belyser vi i dette kapitel universiteternes forpligtigelse til henholdsvis at give censorerne opdateret viden om uddannelserne samt at yde censorskorpserne den fornødne administrative og praktiske bistand.

Kapitlet viser, at der overordnet er tilfredshed fra både censorers og censorformandskabs side i forhold til den information, universiteterne giver censorerne forud for eksamen, og den administrative og praktiske bistand til censorformandskaberne.

Kapitlet indledes med bekendtgørelsens bestemmelser. Dernæst undersøges det i afsnit 7.2, hvordan censorerne overordnet oplever informationsniveauet fra universiteterne. I afsnit 7.3 ses nærmere på universiteternes administrative bistand til censorformændene. Og afslutningsvist samles der i afsnit 7.4 op på kapitlet og sammenlignes med 2005-undersøgelsen.

7.1 Bekendtgørelsen

§ 50, stk. 2: Censorformandskabet skal som et led i kvalitetssikringen af uddannelsernes prøve- og eksamenssystem

nr. 2. - rådgive universiteterne om prøvernes form og indhold

nr. 3. - afgive en årlig beretning til universiteterne på baggrund af censorernes indberetninger

nr. 4. - besvare høringer om studieordninger og væsentlige ændringer i uddannelsernes studieordninger, der berører prøve- og eksamenssystemet

nr. 5. - i øvrigt være til rådighed for universitetet, herunder aftagerpaneler, ved udvikling af nye prøveformer.

§ 50, stk. 3: Censorformandskabet medvirker til en løbende dialog om udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet, ved mindst hvert andet år at afholde [...] kontaktmøder mellem universiteterne, herunder aftagerpaneler, og censorerne.

For at sikre en høj faglighed blandt censorerne er det vigtigt, at den enkelte censor er tilstrækkelig klædt på forud for den konkrete censuropgave og eksamenssituation. Det er vigtigt, at censorerne har en generel opdateret viden om uddannelserne og andre bestemmelser, så de kan bidrage til at udvikle eksamens- og prøvesystemet. Som det fremgår af bekendtgørelsen, skal universiteterne forud for de enkelte censuropgaver forsyne censorerne med den information og de materialer, der er nødvendige, for at de kan varetage opgaven.

Af rapporten ”*Censorinstitutionen under forandring*” fra 2008 fremgik det som en anbefaling, at censorerne skulle have bedre adgang til oplysninger om uddannelserne, hvilket efterfølgende resulterede i en justering af bekendtgørelsen. Det blev præciseret, at det er universiteternes opgave at oprette hjemmesider, hvor censorkorpsets medlemmer har adgang til oplysninger om de uddannelser, der er relevante for dem. På hjemmesiderne skal censorerne have adgang til eksamensbekendtgørelsen, karakterbekendtgørelsen og uddannelsens studieordning samt andet materiale, der har betydning for censorernes virksomhed.

7.2 Universiteternes information til censorerne

Af spørgeskemaundersøgelsen blandt censorerne fremgår det, at censorerne overordnet oplever at få den fornødne information fra universiteterne forud for censoropgaverne. Det ses af censorernes besvarelser i nedenstående tabel 31. Tabellen viser svarfordelingen på fire spørgsmål, der afdækker en række af de forskellige områder, som universiteterne bør informere censorerne om forud for censoropgaver.

Tabel 31
På følgende områder, får du forud for censoropgaven den fornødne information fra universitetet ... (Censorer)

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total grad
... om uddannelsen generelt (studieordninger, ændringer mv.)? (n = 1.179)	41 %	36 %	16 %	6 %	100 %
... om de fag, som eksamen er knyttet til? (n = 1.176)	50 %	35 %	11 %	4 %	100 %
... om eksamensopgavernes indhold og formulering? (n = 1.179)	62 %	27 %	7 %	4 %	100 %
... om planen for eksamensforløb? (n = 1.182)	67 %	24 %	6 %	3 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

I tabellen ses det, at mellem 85 % og 91 % af censorerne i høj grad eller nogen grad oplever at få den fornødne information fra universiteterne om henholdsvis fag, eksamensopgaver og eksamensforløb.

Universiteternes information til censorerne om uddannelsen generelt vurderes en anelse mindre positivt, hvor 77 % af censorerne mener, at de i høj grad eller nogen grad har fået den fornødne information, mens 22 % mener, at de kun i mindre grad eller slet ikke har modtaget den fornødne information fra universiteterne forud for censoropgaverne. Det skal påpeges, at det ikke fremgår af tabel 31, hvorfra universiteternes information stammer, og vi kan derfor heller ikke fastslå, i hvor høj grad de i bekendtgørelsen nævnte hjemmesider har været medvirkende til at forsyne censorerne med information. Hvad der dog tydeligt fremgår af tabellen, er, at censorerne overordnet føler sig godt informeret forud for den enkelte censoropgave, hvilket er et væsentligt krav i bekendtgørelsen.

De kvalitative interviews peger på, at censorformændene generelt oplever stor tilfredshed fra deres censorkorps i forhold til den information, censorerne får fra universiteterne. Det indgår dog også som et perspektiv i interviewene blandt censorformændene, at ansvaret for, at censorerne får den fornødne information, bør gå begge veje, og at censorerne også selv skal gøre en indsats for at holde sig underrettede og opsøge universiteterne for at få den information, de har behov for.

7.3 Universiteternes administrative støtte til censorformandskaberne

For at censorformandskaberne kan løfte såvel opgaven med at sikre regelmæssige anvendelse og rotation i fordelingen af censorer til censoropgaver samt deres kvalitetssikrende opgave i forhold til den konkrete eksamenssituation, kontakten til censorer og udvikling af prøve- og eksamenssystemet, er det nødvendigt at censorformandskaberne får tilstrækkelig administrative bistand. Af

bekendtgørelsen fremgår det at "§ 54, sidste pkt.: Universiteterne yder efter forudgående aftale med censorformandskabet administrativ og praktisk bistand." (eksamensbekendtgørelsen af 24. juni 2012)

Overordnet viser spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformandskaberne da også, at flertallet af censorformandskaberne får praktisk bistand fra universiteterne i forhold til administration af censorkorpserne, og at de oplever at få tilstrækkelig bistand. Nedenstående tabel 32 viser således, hvor mange censorformænd der svarer, at de får praktisk bistand til at administrere korpserne.

Tabel 32
Får censorformandskabet praktisk bistand fra universiteterne i forhold til administration af censorkorpserne? (Censorformænd)

	Ja	Nej	Total
Censorformænd (n = 77)	92 %	8 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Af tabel 32 fremgår det således, at 92 % af censorformændene får bistand fra universiteterne til administration af censorkorpserne. Af den gruppe, der modtager administrativ bistand, oplever 86 % af censorformændene ifølge tabel 33, at den administrative bistand, de modtager, er tilstrækkelig, mens de resterende 14 % tilsvarende ikke mener, at den er tilstrækkelig. Dette svarer til det billede, der tegnede sig i EVA's evaluering fra 1998 af censorordningen (der blev ikke spurgt om administration af censorkorps i de efterfølgende undersøgelser fra 2005 og 2008), hvor størstedelen af korpserne ligeledes var tilfredse med den administrative bistand, men hvor en mindre andel end i dag dog oplevede ikke at få tilstrækkelig bistand: 6 % i forhold til de 14 % i dag.

Tabel 33
Oplever formandskabet at få tilstrækkelig administrativ bistand? (Censorformænd)

	Ja	Nej	Total
Censorformænd (n = 70)	86 %	14 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der på spørgsmålet "Får censorformandskabet praktisk bistand fra universiteterne i forhold til administration af censorkorpserne?" har svaret "ja", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Af den gruppe af censorformænd, som ikke får administrativ og praktisk bistand fra universiteterne, angiver halvdelen af censorformændene ifølge spørgeskemaundersøgelsen, at en af årsagerne hertil er, at de selv varetager administrationen (3 ud af 6 censorformænd). Interviewene med censorformændene peger på, at dette især gælder for de mindre censorkorps, hvor censorformanden selv tager sig af administrationen af korpserne.

Af de kvalitative interviews fremstår det overordnede perspektiv, at censorformændene er tilfredse med den administrative og praktiske bistand, de får fra universiteterne, selvom der er sket en del ændringer i administrationen. Der fremgik dog desuden et andet perspektiv under de kvalitative interviews, som problematiserer centralisering af studieadministrationen på universiteterne. Centraliseringen har ifølge censorformanden betydet stor udskiftning i de medarbejdere, der var ansvarlige for at yde censorformandskabet administrativ og praktisk bistand. Dette har skabt en betydelig mængde ekstra arbejde for korpset, selvom det dog ikke har betydet, at de ikke har fået den bistand, de var berettiget til.

Selvom det overordnede billede viser, at størstedelen af censorformændene er tilfredse med den administrative bistand i forhold til censorkorpserne, som universiteterne yder, er det dog problematisk, at 14 % af censorformændene oplever ikke at få tilstrækkelig bistand. Som evalueringen viste i afsnit 4.4, så er det afgørende, at censorformandskabet har tilstrækkelig administrativ support i form af både administrative systemer og humane ressourcer til at kunne varetage deres forpligtigelser i forhold til bekendtgørelsen. Det er en administrativt tung opgave at skulle admi-

nistrere censorkorpset og særligt fordele censorer til censuropgaver – hvor der tages hensyn til anvendelsesgraden af censorer, og den opgave er derfor svær at løfte for et censorformandskab alene.

7.4 Sammenfatning og perspektivering

Samlet set viser evalueringen, at der generelt er tilfredshed blandt både censorer og censorformænd med den information og den administrative bistand, universiteterne giver.

Evalueringen viser, at størstedelen af censorerne oplever at få den fornødne information fra universiteterne forud for censoropgaven, hvilket er i overensstemmelse med bekendtgørelsen, og hvilket skal være med til at sikre, at censorerne er tilstrækkelig klædt på både til den enkelte eksamen og til at kunne bidrage til udviklingen af prøve- og eksamenssystemet.

Hvad angår universiteternes administrative bistand, viser evalueringen, at censorformændene generelt er meget tilfredse med den administrative og praktiske bistand, de får fra universiteterne, idet 86 % af censorformændene mener, at den bistand, de får, er tilstrækkelig. Hvilket også blev bekræftet under de kvalitative interviews.

Selvom det overordnede billede viser, at størstedelen af censorformændene er tilfredse med den administrative bistand i forhold til censorkorpset, som universiteterne yder, er det dog problematisk, at 14 % af censorformændene ikke oplever, at de får tilstrækkelig bistand. Hvilket er en mindre stigning i forhold til EVA's evaluering fra 1998 – hvor det tilsvarende var 6 % af censorformændene, der svarede, at de ikke fik tilstrækkelig bistand. Det er en administrativt tung opgave at skulle administrere et censorkorps – særligt i de store korps og ved uddannelser med mange eksaminer. Det er derfor væsentligt, at censorformændene får tilstrækkelig administrativ bistand til, at de kan løfte deres kvalitetssikrende rolle i forhold til at sikre uafhængighed og landsdækkende anvendelse af korpset.

Appendiks A

Projektbeskrivelse

Baggrund og formål

Styrelsen for Universiteter og Internationalisering (UI) har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre en evaluering af censorordningen på universitetsområdet. Evalueringen skal omfatte de censorkorps, som har tilknytning til de forskningsbaserede bachelor-, kandidat- og masteruddannelser, der er omfattet af universitetsloven, ved landets otte universiteter.

Evalueringens overordnede formål er, at:

- Vurdere om fordelingen og anvendelsen af censorer sikrer, at censorordningen reelt har en uafhængig og landsdækkende funktion.
- Vurdere om censorordningen bidrager til at kvalitetssikre prøve- og eksamenssystemet.

Som led i undersøgelsen vil det blive belyst, hvordan eksamensbekendtgørelsens bestemmelser anvendes i praksis. Undersøgelsen omfatter ikke opgørelser af ressourceforbrug.

Evalueringen skal på de ovennævnte punkter give grundlag for at følge op på konklusioner i de tidligere undersøgelser, " *Censorinstitutionen - 2005*" udarbejdet af EVA i 2005 og " *Censorinstitution under forandring*" udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Videnskabsministeriet, Universitets- og Bygningsstyrelsen i 2008.

Evalueringsdesign

Som led i forberedelsen af evalueringens delundersøgelser vil EVA indledningsvist gennemføre desk research. Desk researchen vil bestå i dokumentstudier og vil bl.a. omfatte EVA's evaluering fra 2005, Arbejdsgruppe-rapporten fra 2008 samt relevant materiale indhentet fra universiteterne.

Evalueringen vil basere sig på bl.a. spørgeskemaundersøgelser blandt censorformænd, censorer og studieledere. Spørgeskemaundersøgelserne vil fokusere relativt smalt på at belyse evalueringens konkrete undersøgelsesspørgsmål, og spørgeskemaerne vil blive udarbejdet med lukkede svarkategorier.

For at belyse begrundelser for og nuancer af besvarelserne samt vurderinger af styrker og udfordringer vil spørgeskemaundersøgelserne blive suppleret af kvalitative telefoninterview med censorformænd.

Nedenfor vil de enkelte delundersøgelser blive gennemgået, herunder hvilke undersøgelsesspørgsmål, de vil belyse.

Delundersøgelse 1: Spørgeskemaundersøgelser blandt censorer og censorformænd

EVA gennemfører spørgeskemaundersøgelser blandt censorer og censorformænd for de respektive censorkorps. Spørgeskemaundersøgelserne vil give en dækkende og repræsentativ belysning af undersøgelsens fokuspunkter fra censorernes perspektiv. EVA vil i spørgeskemaundersøgelserne belyse fordelingen af censorer, anvendeshyppigheden, kriterier for anvendelsen af censorer, censorberetninger, sekretariatsbistand og kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet. Ved formuleringen af spørgsmålene vil det blive sikret, at der er sammenlignelighed med EVA's evaluering fra 2005. Spørgeskemaerne vil blive sendt ud til alle censorformænd og et repræsentativt udsnit af censorer. Formålet med at sende skemaet ud til et udsnit af alle censorer er at få belyst

spørgsmålene om anvendeshyppighed og fordeling af censorer ud fra et repræsentativt og fyldestgørende grundlag. Censorerne vil fx kunne besvare spørgsmål om, hvor hyppigt de bliver anvendt som censor, og hvilke kriterier de er blevet valgt ud fra, herunder om de har specialviden på alle de områder, de censurerer inden for.

Resultatet af spørgeskemaundersøgelserne blandt censorer og censorformænd vil blive inddraget ved belysningen følgende spørgsmål:

- Fordeler censorformandskaberne opgaverne til censur blandt censorerne korrekt, dvs. ud fra kriterier om rotation, anvendeshyppighed samt hensynet til faglig specialviden hos den enkelte censor?
- Anvendes alle censorer i censorkorpset, og hvor hyppigt anvendes de enkelte censorer?
- Hvilke kriterier prioriteres højest ved fordeling af censorer til de enkelte prøver?
- Hvordan følger universiteterne op på de beretninger, de modtager fra censorerne om eksamensforløbene?
- Hvordan inddrages censorerne i rådgivning af universiteterne om prøvesystemet?
- Hvordan inddrages censorformandskabet i kvalitetssikringen af prøve- og eksamenssystemet, herunder hvordan følger universiteterne op på de årlige beretninger, de modtager fra censorformandskaberne?
- Hvordan varetager universiteterne, i eventuelt samarbejde med øvrige universiteter, opgaven med at yde censorformandskabet administrativ bistand og med at forsyne censorerne med fornødent materiale forud for censoropgaven?

Delundersøgelse 2: Spørgeskemaundersøgelse blandt studieledere

EVA gennemfører en spørgeskemaundersøgelse blandt ansatte på universiteterne, der er ansvarlige for prøver og eksaminer og kontakt til censorformændene (herunder uddannelseschefer, studieledere m.m.), i det følgende benævnt studieledere. Spørgeskemaundersøgelsen vil give en dækkende og repræsentativ belysning af undersøgelsens fokuspunkter ud fra studieledernes perspektiv. Ved formuleringen af spørgsmålene vil det blive sikret, at der er sammenlignelighed med EVA's evaluering fra 2005.

Spørgeskemaundersøgelsen vil blive sendt ud til et repræsentativt udsnit af studieledere, og resultatet vil blive inddraget ved belysningen af følgende spørgsmål:

- Oplever studielederne, at censorformandskaberne fordeler opgaverne til censur blandt censorerne korrekt, dvs. ud fra kriterier om rotation, anvendeshyppighed samt hensynet til faglig specialviden hos den enkelte censor?
- Hvilke kriterier oplever studielederne, bliver prioriteret højest ved fordeling af censorer til de enkelte prøver?
- Hvordan følger universiteterne op på censorernes beretninger om eksamensforløbene?
- Modtager universiteterne rådgivning fra censorerne om prøvesystemet?
- Hvordan inddrages censorformandskabet i kvalitetssikringen af prøve- og eksamenssystemet, herunder hvordan følger universiteterne op på de årlige beretninger, de modtager fra censorformandskaberne?
- Hvordan varetager universiteterne, i eventuelt samarbejde med øvrige universiteter, opgaven med at yde censorformandskabet administrativ bistand og med at forsyne censorerne med fornødent materiale forud for censoropgaven?

Delundersøgelse 3: Telefoninterview med censorformænd

EVA gennemfører en interviewundersøgelse blandt censorformænd for at få et uddybende og nuanceret indblik i, hvilke kriterier censorformandskaberne anvender ved fordeling af censoropgaver blandt censorerne, og hvordan samarbejde med universiteterne mere konkret forløber. Interviewundersøgelsen kan også belyse spørgsmålet om, hvordan censorformandskabet inddrages i kvalitetssikringen af prøve- og eksamenssystemet. Endelig vil interviewundersøgelsen belyse censorformændenes vurderinger af universiteternes administrative bistand.

Fordelen ved individuelle interview med censorformændene er, at det bliver muligt at belyse problematikker og udfordringer, som de enkelte censorformænd erfarer ved den nuværende praksis, mere uddybende.

Interviewundersøgelsen vil i særlig grad besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan fordeler censorformandskaberne opgaverne til censur blandt censorerne?
- Hvilke kriterier prioriteres højest ved fordeling af de enkelte opgaver?
- Hvordan inddrages censorformandskabet i kvalitetssikringen af prøve- og eksamenssystemet?
- Hvordan varetager universiteterne, i eventuelt samarbejde med øvrige universiteter, opgaven med at yde censorformandskabet administrativ bistand?

EVA vil foretage ca. 10 interview med censorformænd, som vil være udvalgt, så der sikres en hensigtsmæssig fordeling inden for fagområder, og så de repræsenterer en nogenlunde ligelig fordeling i størrelse af censorkorps.

Som en del af baggrunden for evalueringen, indgår en konkret sag i censorkorpset for psykologi om fortolkning af eksamensbekendtgørelsens regler om censur. Efter ønske fra UI vil formanden for censorkorpset for psykologi være blandt dem, som EVA vil søge at rekruttere til interview.

Afreportering af evalueringen

EVA udarbejder en rapport, der præsenterer resultaterne af de gennemførte spørgeskemaundersøgelser og telefoninterview. Rapporten vil være kortfattet og fokusere på at beskrive og analysere de indsamlede data.

Et udkast til den færdige rapport forelægges UI med henblik på kommentering inden rapporten færdiggøres endeligt.

Rapporten udarbejdes som en elektronisk publikation i A4-format og leveres elektronisk som pdf-fil. EVA forventer, at rapporten vil have et omfang på max. 30 sider.

Tidsplan

Evalueringen gennemføres fra efteråret 2012, og rapporten bliver afleveret til UI ultimo august/primo september 2013. Tabel 34 viser tidsplanen for den samlede analyse. Planen forudsætter, at der er indgået kontrakt medio november 2012.

Tabel 34

Aktiviteter	Tidspunkt
Udarbejdelse af projektbeskrivelse og indgåelse af kontrakt	Medio november 2012
Desk research og udformning af spørgeskemaudkast	November 2012
EVA sender udkast til spørgeskemaer til UI til kommentering med en uges svarfrist	December 2012
EVA pilottester spørgeskemaer	Januar 2013
Endeligt spørgeskema sendes til respondenter	Januar/februar 2013
Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelser	Februar/marts 2013
EVA rekrutterer til telefoninterview med censorformænd	Februar 2013
Bearbejdning af data fra spørgeskemaundersøgelser	Februar/marts 2013
Telefoninterview med censorformænd	
Analyse og rapportskrivning	April - juni 2013
EVA sender rapportudkast til UI til kommentering med en uges svarfrist	Medio juni 2013
Elektronisk aflevering af endelig rapport	Ultimo august/primo september 2013

Appendiks B

Metodeappendiks

Metodedesign

Evalueringen bygger på følgende datakilder:

- Dokumentstudie af lovgivning samt tidligere rapporter på området
- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige censorformænd
- En spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige studieledere
- En stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse blandt censorerne
- Kvalitative interviews blandt udvalgte censorformænd.

Som led i forberedelsen af evalueringens delundersøgelser har EVA indledningsvist gennemført et dokumentstudie af lovgivning, relevant materiale indhentet fra universiteterne samt tidligere undersøgelser på området – herunder EVA's evaluering fra 2005 og rapporten fra arbejdsgruppen nedsat af Universitets- og Bygningsstyrelsen (UBST) i 2008.

I det følgende uddybes de forskellige datakilder. Først uddybes metoden bag de tre spørgeskemaundersøgelser og derefter de kvalitative interviews.

Spørgeskemaundersøgelser

Nedenfor beskrives følgende aspekter vedrørende dataindsamlingen blandt censorer, censorformænd og studieledere:

- Udarbejdelse af udsendelsesliste og udvælgelse af respondenter
- Spørgeskemaudformning og pilotundersøgelse
- Datagrundlag
- Fremgangsmåde i analyse af spørgeskemadata
- Kvalitative telefoninterviews med censorformænd.

EVA gennemførte i perioden februar til marts 2013 spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis censorer, censorformænd og studieledere. Spørgeskemaundersøgelserne blev gennemført over internettet. Alle respondenter fik adgang til at besvare spørgeskemaet via en e-mail med en beskrivelse af undersøgelsen samt et personligt link til deltagelse. Disse e-mails blev udsendt første gang til de tre målgrupper 12. februar 2013, hvorefter EVA udsendte en påmindelse og en rykker, henholdsvis 22. februar og 28. februar 2013. Undersøgelsen blev endeligt lukket 5. marts 2013. Endvidere gennemførte EVA igen i maj 2013 en spørgeskemaundersøgelse blandt en undergruppe af studieledere, da der i forbindelse med den første udsendelse var sket en fejl med udsendelseslisten. Dette bevirkede, at studieledere fra tre universiteter ved første udsendelse i februar og marts måned ikke fik tilsendt spørgeskemaet. Opfølgningen blev udsendt til 57 studieledere 23. maj, herefter modtog de pågældende studieledere en påmindelse 29. maj. Undersøgelsen blev endeligt lukket 6. juni.

Udarbejdelse af udsendelsesliste og udvælgelse af respondenter

Udsendelseslisten til spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd er lavet ud fra en totalliste genereret af Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser (FIVU) over censorkorps ved de danske universiteter. På denne liste er angivet censorformændenes navn og kontaktoplysninger (mail og tlf.-nr.) samt kontaktoplysninger på censorssekretariatene (navn på ansvarlig sekretær, mail og tlf.-nr.). Listen indeholder i alt 107 korps og 107 censorformænd, som EVA har udsendt spørgeskema til.

Inden EVA fremstillede udsendelseslisten for censorerne til spørgeskemaundersøgelsen, blev der udarbejdet en censordatabase. Målet med databasen var, at den skulle indeholde navn og mail-adresser på samtlige censorer fra de 107 korps. På baggrund af FIVUs totalliste over de 107 korps kontaktede EVA censorformændene og censorsekretariatene og bad dem om opdaterede kontaktoplysninger på censorerne i deres korps. EVA modtog censorlister fra 95 ud af de 107 korps, dvs. at EVA's censordatabase indeholder kontaktoplysninger fra 89 % af censorkorpsene på FIVU's totalliste.

Udsendelseslisten til spørgeskemaundersøgelsen blandt studieledere har EVA lavet på baggrund af oplysninger fra universiteterne. EVA kontaktede universiteternes centrale administration og bad dem indsende kontaktoplysninger på samtlige studieledere på universitetet. Da EVA dog ikke har fået samtlige informationer fra universiteternes administrationer, har det ikke været muligt at få samtlige personer med på udsendelseslisterne, og enkelte områder er derfor ikke dækket af denne undersøgelses dataindsamlingsprocedure. Endvidere har mange studieledere ansvaret for flere uddannelsesretninger, hvilket bevirker, at det ikke har været muligt at opnå unikke besvarelser inden for alle specifikke uddannelser.

Antallet af censorer er markant større end de tilsvarende tal for censorformænd og studieledere, hvorfor det er vurderet mest hensigtsmæssigt at foretage en stikprøve. En totalundersøgelse blandt alle censorer ville være unødigt tungt administrativt og lægge beslag på mange timer sammenlagt. Ved udvælgelsen af censorer er der særligt taget højde for de forskelle, der kan være på tværs af fagområderne. Derfor blev udvælgelseslisten stratificeret efter censorernes tilhørsforhold til enten det samfundsvidenskabelige, det naturvidenskabelige, det tekniske, det sundhedsvidenskabelige eller det humanistisk/teologiske fagområde. Inden for hvert af de fem områder er udvælgelsen gennemført som en simpel, tilfældig stikprøve. Denne fremgangsmåde bevirker, at de censorer, der er inviteret til at medvirke, alle er tilfældigt udvalgt, samt at alle har haft lige stor udvælgelsessandsynlighed inden for hvert af de fem hovedområder.

Spørgeskemaudformning og pilotundersøgelse

Inddelingen i tre målgrupper nødvendiggjorde, at der blev udformet tre forskellige spørgeskemaer til hhv. censorer, censorformænd og studieledere, således at spørgsmålene er tilpasset de forskellige funktioner. Spørgeskemaerne er temainddelte, og fælles for dem er, at de indledes med nogle baggrundsspørgsmål om eksempelvis fagområde, universitetstilknytning og ansættelsesforhold. Derudover er der en del spørgsmål, der, af hensyn til sammenligning mellem de forskellige målgrupper, går igen i flere af skemaerne, ligesom de fleste af spørgsmålene i spørgeskemaerne er formuleret med afsæt i spørgsmålene fra undersøgelsen i 2005 med henblik på at kunne sammenligne resultater på tværs af årene.

Herudover er spørgeskemaerne inddelt efter følgende temaer:

For studieledere:

- Baggrundsspørgsmål
- Fordeling af censuropgaver og anvendelsen af den enkelte censor (herunder hvilke hensyn der tages i forbindelse med tildelingen af censuropgaver)
- Censorernes indberetninger og opfølgninger på disse
- Kontaktmøder (mellem censorerne og universiteterne)
- Censorformandskaberne og deres kvalitetssikrende funktion.

For censorformænd:

- Baggrundsspørgsmål
- Fordeling af censuropgaver og anvendelsen af den enkelte censor (herunder hvilke hensyn der tages i forbindelse med tildelingen af censuropgaver)
- Kontaktmøder (mellem censorerne og universiteterne)
- Censormøder
- Censorernes indberetninger
- Censorformandskabet og dets kvalitetssikrende funktion
- Universiteternes administrative bistand til censorformandskabet.

For censorerne:

- Baggrundsspørgsmål (herunder respondentens funktion som censor)
- Indberetninger efter eksamen
- Kontaktmøder (mellem censorerne og universiteterne)
- Censormøder (mellem censorkorps og censorer)
- Information fra universiteterne forud for censuropgaver.

Spørgeskemadesignet er i lighed med de tidligere undersøgelser på området tilrettelagt med lukkede svarkategorier. De tre spørgeskemaer blev udarbejdet af EVA's projektgruppe i januar 2013, hvorefter de blev opsat elektronisk. Forud for selve dataindsamlingen blev spørgeskemaerne valideret gennem en række pilottests, som EVA gennemførte blandt udvalgte personer fra de tre forskellige målgrupper. Disse pilottests blev gennemført telefonisk i uge 6, hvor spørgeskemaerne blev testet på henholdsvis tre censorer, fire censorformænd og to studieledere, der var fordelt på forskellige fagområder og tilknyttet forskellige universiteter.

Formålet med pilotundersøgelsen var at afdække, om der var relevante problemstillinger, som burde tilføjes i spørgeskemaerne, samt om der eventuelt var uklarheder i spørgsmålenes ordlyd, som kunne give anledning til misforståelser. Pilottesternes kommentarer blev noteret på systematisk vis, hvorefter de blev gennemgået med projektgruppen. På baggrund af en samlet vurdering af kommentarerne er spørgeskemaerne justeret til den endelige version, der blev udsendt til de forskellige målgrupper. I de tilfælde, hvor pilottesternes kommentarer og ændringsforslag til enkelte spørgsmål var enslydende eller fremhævede de samme mangler, blev spørgsmålene redigeret efterfølgende.

Af pilottestene fremgik det blandt andet, at der var stor forskel på praksis inden for de forskellige fagområder, hvilket medførte en del modstridende kommentarer fra de forskellige pilottestere om svarmulighederne ved de enkelte spørgsmål. Endvidere tilkendegav flere af pilottestere, at det i flere tilfælde var vanskeligt kun at afgive ét svar per spørgsmål, hvorfor der er blevet tilføjet mulighed for at afgive flere svar på enkelte spørgsmål. Pilottesten synliggjorde problematikken omkring spørgsmålet om hovedområde og svarmuligheder, idet pilottestere havde svært ved at indplacere sig i én kategori. Nogle påpegede, at det pågældende studie fungerede som et tværfagligt område. Af hensyn til det senere analysearbejde imødegik EVA dette ved at bede respondenterne om at angive deres *primære* hovedområde.

Datagrundlag for spørgeskemaundersøgelsen

I tabel 35, 36 og 37 ses datagrundlaget for undersøgelsen blandt hhv. censorformænd, studieledere og censorer, herunder de endelige svarprocenter. I tabellerne er svarprocenterne desuden udregnet for de enkelte hovedområder. Man bør være opmærksom på, at den endelige svarprocent er beregnet på baggrund af informationer fra udsendelseslisten, og at det samlede antal respondenter inden for hvert hovedområde derfor kan variere fra tallene præsenteret i rapporten, idet inddelingerne på hovedområderne i rapporten er baseret på respondenternes egne angivelser af, hvilket hovedområde de tilhører.

Tabel 35

Svarprocent, censorformænd (N = 77)

	Antal	Svarprocent
HUM/TEO	54	67 %
SAMF	21	81 %
NAT	8	100 %
SUND	11	82 %
TEK	8	88 %
I alt	102	75 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorformænd, 2013.

Bemærk, at svarprocenterne er udregnet på baggrund af den endelige udsendelsesliste. Det anførte antal dækker over de personer, der havde mulighed for at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, og som modtog et spørgeskema.

Tabel 35 indeholder svarprocenterne blandt censorformændene fordelt på hovedområde, mens tabel 36 er en tilsvarende opgørelse blandt studielederne.

Tabel 36
Svarprocent, studieledere (N = 127)

	Antal	Svarprocent
HUM/TEO	47	64 %
SAMF	58	53 %
NAT	47	49 %
SUND	38	55 %
TEK	47	47 %
I alt	237	54 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til studieledere, 2013.

Bemærk, at svarprocenterne er udregnet på baggrund af den endelige udsendelsesliste. Det anførte antal dækker over de personer, der havde mulighed for at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, og som modtog et spørgeskema.

Af tabel 35 og 36 fremgår det, at den samlede svarprocent for både censorformænd og studieledere ligger over 50, hvilket er positivt set i lyset af den mængde informationer, som de to målgrupper i nogle tilfælde skulle indsamle for at kunne besvare skemaet. Derudover er det værd at bemærke, at svarprocenten for censorformændene er 75. Overordnet betragtet er der ingen af hovedområderne, hvor svarprocenten er meget lav. Det gør naturligvis, at analyserne foretaget på tværs af fagområder står stærkere end ellers. Omvendt kan det ikke påvises, at det er de samme uddannelser inden for hvert af hovedområderne, der er repræsenteret i hhv. undersøgelsen blandt censorformænd og blandt studieledere, hvorfor konklusioner på tværs af de to spørgeskemaundersøgelser – også inden for samme hovedområder – må tages med visse forbehold.

Den endelige svarprocent er udregnet på baggrund af de endelige udsendelseslister. Antallet i tabel 35 og 36 medtager ikke den andel af respondenterne, der af forskellige grunde ikke var egnede til at deltage i undersøgelsen, men som optrådte på de oprindelige udsendelseslister. Eksempelvis var nogle gået på pension, mens andre endnu ikke havde haft reelt virke som enten censorformand eller studieleder. Derudover var en del af de oplyste mailadresser ikke længere gyldige eller muligvis behæftede med fejl, hvorfor det reelle antal blev mindre end på de oprindelige lister. I de tilfælde, hvor det har været muligt at erstatte den oprindelige mailadresse med en ny, er det sket. Endvidere kan det tænkes, at en andel af de personer, der ikke har deltaget i undersøgelsen, heller ikke passer til undersøgelsens målgrupper eller har haft reelt virke.

I tabel 37 ses svarprocenterne for censorerne fordelt på de forskellige hovedområder, som alle med undtagelse af det tekniske område ligger over 50. Spørgeskemaerne er oprindeligt forsøgt udsendt til 500 censorer inden for hvert hovedområde, hvorfor nettoantallet er en anelse mindre, da en del af censorerne på udsendelsestidspunktet enten ikke var blevet anvendt som censorer, havde ugyldige mailadresser eller var gået pension.

Tabel 37
Svarprocent, censorer (n = 1235)

	Nettostikprøvestørrelse	Svarprocent
HUM/TEO	471	58 %
SAMF	464	54 %
NAT	479	50 %
SUND	472	57 %
TEK	489	46 %
I alt	2.375	52 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskema til censorer, 2013.

Bemærk, at svarprocenterne er udregnet på baggrund af kategorierne i den stratificerede stikprøve, hvorfor tallene afviger fra de oplyste værdier fra spørgeskemabesvarelserne.

I tabel 38 ses effekten af påmindelses- og rykkerproceduren undervejs i dataindsamlingsforløbet. I tabellen ses en tydelig effekt af både påmindelse og rykker for alle tre målgrupper, hvilket bekræfter, hvilken positiv betydning en relativt lang indsamlingsperiode kan have for den endelige svarprocent – og dermed også datagrundlaget.

Tabel 38
Effekt af rykkerprocedure

	Svarprocent før Påmindelse	Svarprocent før rykker	Endelig svarprocent
Censorer	28 %	44 %	52 %
Censorformænd	32 %	59 %	75 %
Studieledere	26 %	45 %	55 %
Studieledere, ekstra udsendelse	20 %	-	50 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts undersøgelse blandt censorer, censorformænd og studieledere.

Note: Der skelnes i denne tabel mellem studieledere, der har afgivet besvarelse i henholdsvis den oprindelige og den ekstra udsendelse. I forbindelse med den ekstra udsendelse blev der ikke sendt en rykker, hvorfor der ikke er angivet et procenttal i denne kolonne. I tabel 2 er svarprocenten for studielederne udregnet ud fra de samlede studielederbesvarelser, hvorfor denne procentangivelse afviger fra de endelige svarprocenter for studieledere i denne tabel.

I tabel 38 skelnes der mellem en påmindelse, der blev udsendt d. 22. februar, og en rykker, der blev udsendt ugen efter. I påmindelsen blev de inviterede censorer, censorformænd og studieledere mindet om spørgeskemaundersøgelsen. For at opnå en højere svarprocent blev den endelige deadline for dataindsamlingen rykket en uge, hvorfor EVA udsendte en rykkermail til de personer, der efter påmindelsen endnu ikke havde besvaret skemaet, om, at indsamlingsperioden var forlænget med yderligere en uge.

Fremgangsmåde for analyse af spørgeskemadata

Fremgangsmåden i analysen afspejler tilgangen i 2005-undersøgelsen for at sikre, at de fremhævede pointer i videst muligt omfang er baseret på samme grundlag som den tidligere undersøgelse. Analysen af de indsamlede spørgeskemabesvarelser består af deskriptive opgørelser i form af frekvens- og krydstabeller. Først blev der udarbejdet frekvenstabeller på baggrund af alle spørgsmål, hvori besvarelserne fra censorerne samt censorformændene er opdelt efter enten overordnet fagområde og/eller korpsstørrelse, mens studielederbesvarelserne er opdelt efter fagområde og/eller universitet. Derudover blev der udarbejdet krydstabeller for særlige variable, som blev fundet særligt relevante for den overordnede problemstilling. Eftersom dataindsamlingen blandt censorformænd og studieledere omfatter et relativt begrænset antal personer, er der ikke foretaget signifikantest for disse to grupper af respondenter. Krydstabeller, der tester for forskelle mellem undergrupper, foretaget på baggrund af censorernes besvarelser, er testet for forskelle på tværs af diverse underinddelinger. Signifikansniveauet for disse test er fastsat til 5 %.

Kvalitative interviews

Undersøgelsen indbefatter ligeledes 10 kvalitative telefoninterviews med censorformænd foretaget efter gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen i samme gruppe.

De kvantitative spørgeskemaundersøgelser er suppleret af kvalitative interviews for at indsamle oplysninger, der kan give et bredere billede af, hvilken praksis der anvendes i censorkorpserne. Det har især været vigtigt for EVA at få et indblik i og kunne belyse den forskellige praksis, der, på baggrund af de tidligere rapporter, måtte formodes at være på tværs af hovedområder og landsdele. De kvalitative interviews har desuden haft til hensigt at perspektivere spørgeskemaundersøgelsens resultater og give indblik i best practice samt problematikker, som EVA før undersøgelsen ikke var bekendt med og derfor ikke har kunnet spørge om i spørgeskemaet.

Netop for at få uddybet svarene fra spørgeskemaundersøgelsen blandt censorformænd er de kvalitative interviews foretaget efterfølgende. EVA kunne dog også med fordel have foretaget interviewene før spørgeskemaets udfærdigelse, da EVA er blevet bekendt med forskellige forhold, der

kunne have været interessante at spørge samtlige censorformænd om i spørgeskemaundersøgelsen.

Interviewguiden anvendt i forbindelse med de 10 ca. 60 minutter lange interviews er, for netop at få uddybet spørgeskemaundersøgelsens resultater, opbygget ud fra strukturen i spørgeskemaet til censorformænd. I interviewene blev der, hvor det var relevant, fremlagt og spurgt ind til perspektiver på spørgeskemaundersøgelsens resultater.

De 10 censorformænd blev udvalgt ud fra kriterierne, jf. projektbeskrivelsen, så der er en *hensigtsmæssig fordeling inden for fagområder, og så de repræsenterer en nogenlunde ligelig fordeling i størrelse af censorkorps*.

På denne baggrund rekrutterede EVA censorformænd og endte med en respondentgruppe, der samlet set opfylder kriterierne. De kvalitative interview er derfor foretaget med:

- 2 censorformænd fra hvert hovedområde
- 5 censorformænd fra et mindre censorkorps
- 5 censorformænd fra et større korps
- Både aftager- og universitetsansatte censorformænd.

Bruttolisten, hvorfra EVA udvalgte de endelige interviewpersoner, er FIVU's totalliste over censorkorps ved de danske universiteter.

Efter gennemførelsen af de kvalitative interviews har EVA overvejet fordelingen ved at inddrage studielederne i den kvalitative del af undersøgelsen. Hvis EVA ligeledes foretog interviews med 10 studieledere, havde rapporten kunnet give et kvalitativt billede fra begge 'lejr' og dermed nuancere konklusionerne yderligere. Dog har rammerne for projektet gjort, at det ikke var muligt for EVA at gennemføre yderligere kvalitative interviews.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.